

Jaarverslag 2018

Vereniging Politieke Partij Democraten 66

D66

Voor de toekomst

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	0
1. Bestuursverslag	2
2. Financiële uitkomsten 2018	4
3. Begroting 2019	6
4. Balans per 31 december 2018	7
5. Rekening van Baten en Lasten 2018	9
6. Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat	10
7. Toelichting op de balans	12
7.1 <i>Vaste activa</i>	12
7.2 <i>Vlottende activa</i>	13
7.3 <i>Eigen vermogen</i>	15
7.4 <i>Kortlopende schulden</i>	16
7.5 <i>Niet uit de balans blijvende verplichtingen</i>	17
8. Toelichting op de rekening van Baten en Lasten	18
8.1 <i>Baten</i>	18
8.2 <i>Indirecte verenigingslasten</i>	20
8.3 <i>Directe verenigingslasten</i>	24
8.4 <i>Financiële baten en lasten</i>	28
9. Overige gegevens	29
10. Ondertekening	30

1. Bestuursverslag

Met genoegen biedt het Landelijk Bestuur u de jaarrekening en het jaarverslag over 2018 aan. Deze is door de Financiële Commissie voorzien van een positief advies en door de externe accountant voorzien van een goedkeurende verklaring.

De Vereniging Politieke Partij Democraten 66, gevestigd Lange Houtstraat 11 te Den Haag is in 1966 opgericht. De vereniging stelt zich als sociaal-liberale partij ten doel politiek te bedrijven waarin de mens centraal staat. Het partijbestuur bestaat uit de volgende personen:

Anne-Marie Spierings*	Voorzitter
Henk Beerten	Politiek secretaris en bestuurslid kennis en kunde
Michiel van der Eng	Penningmeester
Tjeerd Dierckxsens	Internationaal secretaris en bestuurslid internationale betrekkingen
Aletta Hekker**	Bestuurslid Projecten en vicevoorzitter
Joan Nunnely	Bestuurslid talentontwikkeling en opleiding
Thomas Hermans	Bestuurslid communicatie en campagne
Michiel Verkoulen	Bestuurslid leden- en fondsenwerving
Lia de Ridder	Bestuurslid vereniging, afdelingen en regio's

* Voorzitter sinds oktober 2018

** Vice-voorzitter sinds oktober 2018

De functie van directeur van het Landelijk Bureau wordt sinds juli 2017 vervuld door Sander Bus.

In maart 2019 is de bestuurstermijn van Henk Beerten verstreken en is Jieskje Hollander verkozen als bestuurslid, zij heeft hiermee zijn verantwoordelijkheid overgenomen en ondertekent de jaarrekening.

Terugblik op 2018

2018 was een jaar waarin de landelijke politiek in het teken stond van vele democratische uitingen waaronder gemeenteraadsverkiezingen, een referendum in maart en gemeentelijke herindelingsverkiezingen in november. Voor de vereniging betekende dat campagne voeren, campagne voeren en nog een keer campagne voeren. Het landelijk bestuur is vervuld van trots voor al die D66'ers die in weer en wind langs de deuren gingen om een goed gesprek te voeren over wat mensen verwachten van politici. De organisatie en het uithoudingsvermogen die daarvoor nodig zijn dwingen respect af. Onze dank gaat uit naar alle campagneleiders, vrijwilligers en afdelingsbestuurders. Om laatstgenoemden beter te ondersteunen in hun taak proberen we hen meer handreikingen te doen met het recent gestarte traject 'sterke afdelingen'.

Helaas moest D66 in de gemeenteraadsverkiezingen een stapje terug doen ten opzichte van 2014. Toch sleepten we 590 raadszetels binnen en scoorden daarmee de op drie na beste uitslag ooit bij gemeenteraadsverkiezingen. Het heeft geleid tot deelname aan 87 colleges van burgemeester en wethouders met 109 wethouders. Na deze campagne moest er direct worden doorgeschakeld naar de volgende: die voor de verkiezingen van de Provinciale-Staten.

Het is vermeldenswaardig dat D66'ers door het hele land naast de campagnes ook tijd hebben vrijgemaakt om vele andere D66'ers te trainen in campagne- en bestuursvaardigheden. Het enthousiasme en de betrokkenheid in de partij is onverminderd groot. In oktober 2018 hebben de leden van D66 ook nog een nieuwe voorzitter gekozen: Anne-Marie Spierings. Met deze verkiezing namen wij afscheid van Letty Demmers als partijvoorzitter. Letty is een bestuurlijk zwaargewicht, had verbinding met alle leden en heeft haar kennis en kunde vol goede moed als voorzitter ingebracht. Veel van haar werk vond achter de schermen plaats, maar dat maakt het niet minder betekenisvol voor de partij. De partij is haar veel dank verschuldigd.

Het najaarscongres in Den Bosch op 6 oktober 2018 zullen D66-leden niet snel vergeten. Ten eerste omdat er op dit congres urenlang gedebatteerd én uiteindelijk gestemd werd over de resolutie "Democratie van nu", als voltooiing van een interactief proces in de partij onder leiding van kamerlid Rob Jetten en bestuurslid Henk Beerten. Op dit congres stapte Alexander Pechtold ook voor iedereen onverwacht het podium af als fractievoorzitter in de Tweede Kamer en partijleider van D66. Alexander heeft zich in die functie 12 jaar lang onvermoeibaar ingezet om D66 smoel te geven. Het is niet overdreven om te stellen dat D66 haar voortbestaan én succes in deze jaren heeft te danken aan Alexanders leiding. Namens alle leden van D66 spreken wij hier onze diepe dankbaarheid voor uit en wensen wij hem alle goeds voor de jaren die komen. Alexanders plaats als voorzitter van de Tweede Kamerfractie werd ingenomen door Rob Jetten. Wij wensen hem veel succes in die rol!

Financieel heeft D66 een prima jaar gedraaid. Door een degelijk financieel beleid op basis van meerjarige afspraken en een behoedzaam uitgavenpatroon zijn we in de positieve cijfers geëindigd. Wel staat er druk op de financiële ruimte omdat ons ledenaantal meebeweegt met de populariteit van D66 in de peilingen. Waakzaamheid is dus geboden. Voor de komende jaren is er voldoende ruimte gereserveerd voor verkiezingscampagnes. Het lukt ons ook om gestaag te blijven bouwen aan het financiële weerstandsvermogen van de partij, wat een bron van zorg blijft. Het overleg betreffende het weerstandsvermogen tussen het Landelijk Bestuur en de financiële commissie onder leiding van Menno Witteveen vindt in constructieve en prettige sfeer plaats.

In 2018 heeft het bestuur met het strategisch plan in de hand gebouwd aan verbinding met de samenleving zodat D66 ook in de toekomst een beweging van betekenis blijft in het politieke en maatschappelijke landschap. Daar hoort ook een stevige organisatie van de partij bij en dat werk gaat – met behulp van talloze vrijwilligers en de medewerkers van het landelijk bureau – onverminderd door.

Tot slot werden in 2018 de voorbereidingen getroffen voor de verhuizing van het landelijk bureau van D66 naar het nieuwe pand aan de Lange Houtstraat. Dit pand is in april 2019 officieel geopend door de burgemeester van Den Haag en de partijvoorzitter van D66 en nu in gebruik als echt verenigingshuis waar ook afdelingen en werkgroepen zonder extra kosten gebruik van kunnen maken.

Namens het landelijk bestuur,
Michiel van der Eng
Penningmeester Vereniging Politieke Partij Democraten 66

2. Financiële uitkomsten 2018

Vereniging Politieke Partij Democraten 66, exclusief de afdelingen en regio's

Het jaar 2018 sluit met een positief saldo van baten en lasten van € 332.343 op landelijk niveau. Zowel inkomsten als uitgaven zijn hoger dan begroot uitgevallen wat per saldo heeft geleid tot een resultaat in lijn met de begroting. Het aantal leden is over 2018 met 8,2% gedaald tot 26.451 geregistreerde leden per 31 december 2018. De totale contributie-opbrengst is gedaald met € 70.000 ten opzichte van 2017. De gemiddelde contributie per lid is gestegen ten opzichte van 2017.

De afdrachten van landelijke en Europese politiek vertegenwoordigers zijn volgens begroting en afdrachtenregeling 2018 gerealiseerd. Een aantal burgemeesters heeft geen gehoor gegeven aan de oproep een jaarlijkse afdracht te doen aan de partij.

De beschikbare middelen voor activiteiten aan de basis (€ 70.000), opgenomen onder kosten verenigingsactiviteiten, regio's en (thema) afdelingen, zijn voor ongeveer € 30.000 benut.

Alle baten en lasten worden in paragraaf 9 verder toegelicht.

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Contributies	2.531.750	2.647.474	2.710.998
Subsidie	1.300.000	1.342.833	1.129.601
Overige baten	314.000	819.863	1.128.765
Totaal baten	<u>4.145.750</u>	<u>4.810.170</u>	<u>4.969.364</u>
Indirecte verenigingslasten	2.155.800	2.175.297	2.155.643
Verenigingsactiviteiten, regio's en (thema) afdelingen	400.000	286.794	282.979
Verkiezingscampagnes	926.500	1.743.764	1.631.127
Overige directe verenigingslasten	317.100	262.015	513.788
Financiële lasten	14.000	9.958	20.510
Totaal lasten	<u>3.799.400</u>	<u>4.477.828</u>	<u>4.604.047</u>
Resultaat boekjaar	<u>332.350</u>	<u>332.343</u>	<u>365.317</u>

Per ultimo 2018 bedraagt de Bestemmingsreserve verkiezingen € 1.538.110 en de Algemene reserve € 917.383. De Algemene reserve wordt aangewend voor alles wat geen betrekking heeft op de Bestemmingsreserve en staat geheel ter vrije beschikking aan de activiteiten die niet geformuleerd zijn voor de Bestemmingsreserve.

Het resultaat van de Vereniging exclusief campagnes is hoger uitgevallen dan begroot. Er zijn dit jaar veel kosten gemaakt voor centrale inkopen voor de gemeenteraadsverkiezingen waar de bijdragen van afdelingen vorig jaar voor zijn binnengekomen en verantwoord (€ 492.500), ook zijn er dit jaar bijdragen binnengekomen en verantwoord voor de provinciale statenverkiezing begin 2019 (€ 118.500).

Afdelingen en regio's

De Vereniging Politieke Partij Democraten 66 bestaat uit één rechtspersoon en alle afdelingen en regio's zijn onderdeel van de vereniging. Feitelijk betekent dit dat het Landelijk Bestuur ook verantwoording dient af te leggen over de financiën op decentraal niveau. Hij handelt immers namens de hele Vereniging Politieke Partij Democraten 66.

Onderstaand vindt u een verkorte balans en rekening van baten en lasten van de afdelingen en regio's, die dus in de jaarrekening is verwerkt.

Balans van de afdelingen en regio's (excl. Landelijk Bureau)

Activa				Passiva	
	31-12-18	31-12-17		31-12-18	31-12-17
Vordering LaBu D66	3.450	6.800	Algemene reserve	1.034.860	1.305.595
Overige vorderingen	79.999	145.082	Reserve verkiezingen	840.452	1.237.515
Liquide middelen	1.908.777	2.484.770	Schulden	116.915	93.542
Totaal	1.992.226	2.636.652	Totaal	1.992.226	2.636.652

Rekening van baten en lasten afdelingen en regio's

	2018	2018	2017
	<u>Begroting</u>	<u>Werkelijk</u>	<u>Werkelijk</u>
Bijdrage politiek vertegenwoordigers	n.b.	805.494	875.202
Bijdrage Landelijk Bureau	n.b.	186.263	144.946
Overige baten	n.b.	321.221	310.534
Totaal baten	<u>1.198.000</u>	<u>1.312.978</u>	<u>1.330.682</u>
Bestuur	100.000	87.389	92.079
Campagne	1.284.000	1.509.436	938.671
Verenigingsactiviteiten	230.000	208.586	219.137
Opleidingen	52.000	32.221	42.077
Overige lasten	113.000	143.146	121.482
Totaal lasten	<u>1.779.000</u>	<u>1.980.779</u>	<u>1.413.446</u>
Resultaat boekjaar afdelingen en regio's	<u>-/- 581.000</u>	<u>-/- 667.800</u>	<u>-/- 82.764</u>

3. Begroting 2019

Voor 2019 zien de begrotingen van de landelijke organisatie en de afdelingen regio's er als volgt eruit:

(Bedragen x € 1.000)	Landelijk	Afdelingen & Regio's	Eliminaties	Totaal
Baten				
Contributies	2.128	0	0	2.128
Subsidies	1.285	0	0	1.285
Overige baten	504	1.033	-/- 161	1.366
Totaal baten	3.917	1.033	-/- 161	4.789
Lasten				
Personeelskosten	1.857	0	0	1.857
Afschrijvingen	64	0	0	64
Overige indirecte kosten	257	118	0	375
<i>Indirecte lasten</i>	<i>2.178</i>	<i>118</i>	<i>0</i>	<i>2.296</i>
Bestuurskosten	37	79	0	116
Internationale samenwerking	20	0	0	20
Congreskosten	150	0	0	150
Opleidingen	54	43	0	97
Marketing en communicatie / de Democraat	314	0	0	314
Verkiezingscampagnes	0	442	0	442
Verenigingsactiviteiten, regio's en (thema) afdelingen	370	226	-/- 161	435
Bijdrage gelieerde organisaties	0	0	0	0
<i>Verenigingslasten</i>	<i>945</i>	<i>790</i>	<i>-/- 161</i>	<i>1.574</i>
Totaal lasten	3.123	908	-/- 161	3.871
Resultaat voor financiële baten en lasten	794	125	0	919
Financiële baten en lasten	-/- 10	0	0	-/- 10
Resultaat	784	125	0	909

De eliminatieposten betreffen de reguliere afdracht van de landelijke organisatie aan de afdelingen en regio's op basis van het aantal leden, alsmede de bijdragen in "activiteiten aan de basis". Ook de bijdragen van de afdelingen en regio's in de websitekosten zijn geëlimineerd.

De begroting 2019 van de landelijke organisatie is op najaarscongres C108 d.d. 6 oktober 2018 goedgekeurd. De samengestelde begroting van de afdelingen en regio's is overgenomen uit de aangeleverde stukken van de afdelingen en regio's.

Van het begrote landelijk resultaat 2019 wordt 90% toegevoegd aan de bestemmingsreserve verkiezingsfonds; het restant wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Voor de afdelingen en regio's wordt door de lokale en regionale ledenvergaderingen bij het vaststellen van de jaarrekening bepaald hoe wordt omgegaan met een eventueel saldo van baten en lasten. Het totaal cumulatief geprognosticeerde saldo leidt tot een dotatie aan de reserves.

4. Balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)

	31 december 2018	31 december 2017
Activa		
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	117.087	76.691
Materiële vaste activa	21.996	24.645
	<u>139.083</u>	<u>101.336</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Gelieerde organisaties	74.570	46.128
Ministerie van BZK	261.416	172.253
Debiteuren	19.582	103.856
Overige vorderingen en overlopende activa	435.334	313.926
	<u>790.902</u>	<u>636.163</u>
Liquide middelen		
Liquide middelen, Landelijk Bureau	2.085.569	1.974.100
Liquide middelen afdelingen en regio's	1.908.777	2.484.770
	<u>3.994.346</u>	<u>4.458.870</u>
Totaal activa	<u>4.924.331</u>	<u>5.196.369</u>

	31 december 2018	31 december 2017
Passiva		
EIGEN VERMOGEN		
Eigen vermogen Landelijk Bureau		
Algemene reserve	917.383	788.765
Bestemmingsreserve verkiezingen	1.538.110	1.334.386
	-----	-----
	2.455.493	2.123.151
Eigen vermogen afdelingen en regio's		
Algemene reserve	1.034.860	1.305.595
Bestemmingsreserve verkiezingen	840.452	1.237.515
	-----	-----
	1.875.312	2.543.110
	-----	-----
Totaal eigen vermogen	4.330.805	4.666.261
Voorzieningen		
Voorziening verlieslatende contracten	67.150	0
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Gelieerde organisaties	59.154	18.803
Crediteuren	154.562	164.477
Belastingen	57.306	71.637
Overige schulden en overlopende passiva	255.354	275.191
	-----	-----
	526.376	530.108
	-----	-----
Totaal passiva	<u>4.924.331</u>	<u>5.196.369</u>

5. Rekening van Baten en Lasten 2018

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
BATEN			
Contributies	2.531.750	2.647.474	2.710.998
Subsidie	1.300.000	1.342.833	1.129.601
Overige baten	1.343.100	1.388.309	1.614.759
	<u>5.174.850</u>	<u>5.378.616</u>	<u>5.455.358</u>
LASTEN			
Personeelskosten	1.895.300	1.912.471	1.842.465
Afschrijvingen	98.800	78.507	80.187
Overige indirecte lasten	359.200	396.778	354.473
	<u>2.353.300</u>	<u>2.387.756</u>	<u>2.277.125</u>
	<i>Subtotaal indirecte lasten</i>		
Bestuurskosten	122.000	110.890	117.107
Internationale samenwerking	20.000	0	0
Congreskosten	180.000	145.277	159.809
Opleidingen	59.900	51.655	78.257
Marketing en communicatie / ledenblad de Democraat	372.500	231.259	284.286
Verkiezingscampagnes	1.838.000	2.459.677	1.870.056
Verenigingsactiviteiten, regio's en (thema) afdelingen	441.000	309.116	357.170
Gelieerde organisaties	8.000	8.485	8.485
	<u>3.041.400</u>	<u>3.316.359</u>	<u>2.875.170</u>
	<i>Subtotaal directe verenigingslasten</i>		
Totaal lasten	<u>5.394.700</u>	<u>5.704.116</u>	<u>5.152.295</u>
Resultaat voor financiële baten en lasten	<u>-/- 219.850</u>	<u>-/- 325.500</u>	<u>303.063</u>
Financiële baten en lasten (-/- is last)	-/- 14.000	-/- 9.958	-/- 20.510
	<u>-/- 233.850</u>	<u>-/- 335.458</u>	<u>282.553</u>
Resultaat boekjaar			
Resultaatbestemming			
Dotatie algemene reserve Landelijk Bureau	95.560	128.618	348.444
Dotatie bestemmingsreserve verkiezingen Landelijk Bureau	860.040	1.157.570	1.648.000
Onttrekking bestemmingsreserve verkiezingen Landelijk Bureau	-/- 554.000	-/- 953.846	-/- 1.631.127
Dotatie/onttrekking aan de algemene reserve afdelingen en regio's	0	-/- 270.735	77.163
Dotatie respectievelijk onttrekking aan de bestemmingsreserve verkiezingen afdelingen en regio's	-/- 635.450	-/- 397.063	-/- 159.927
	<u>-/- 233.850</u>	<u>-/- 335.458</u>	<u>282.553</u>
Resultaat boekjaar			

6. Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat

De Vereniging Politieke Partij Democraten 66, gevestigd Lange Houtstraat 11 te Den Haag is in 1966 opgericht. De vereniging stelt zich als sociaal-liberale partij ten doel politiek te bedrijven waarin de mens centraal staat.

Verslaggevingsvoorschriften

De jaarrekening is met inachtneming van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C.1. "Kleine organisaties zonder winststreven" opgesteld.

De gehanteerde grondslagen zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Samenvoeging

De respons op de gegevensvraag bij de afdelingen en regio's, over de realisatie van 2018, is 96% geweest. Voor 2018 hebben 9 geografische afdelingen geen verantwoording aangeleverd. Met behulp van de bankmutaties zijn deze afdelingen alsnog meegerekend in het totaal.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen dan wel de lagere realiseerbare waarde. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van de te onderscheiden activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische uitgaafprijs, onder aftrek van afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van de te onderscheiden activa.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Financiële instrumenten

De financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met

verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op onder de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling beschreven manier gewaardeerd.

Overig

Alle overige in de balans opgenomen posten zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

De vereniging is niet vennootschapsbelastingplichtig.

7. Toelichting op de balans

7.1 Vaste activa

Immateriële vaste activa

	31 december 2018	31 december 2017
Aanschafwaarde	652.518	548.931
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 535.431	-/- 472.240
Boekwaarde	<u>117.087</u>	<u>76.691</u>

Verloop van de immateriële vaste activa in 2018

	Computer software
Boekwaarde per 1 januari	76.691
Bij: investeringen	103.585
Af: afschrijvingen	-/- 63.189
Boekwaarde per 31 december	<u>117.087</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	33%

De investeringen van € 103.583 betreffen met name kosten voor de ontwikkeling van het nieuwe CRM-systeem en MijnD66.nl.

Materiële vaste activa	31 december 2018	31 december 2017
Aanschafwaarde	450.827	438.159
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 428.831	-/- 413.514
Boekwaarde	<u>21.996</u>	<u>24.645</u>

Verloop van de materiële vaste activa in 2018

	Inventaris	Computer hardware	Totaal
Boekwaarde per 1 januari	9.328	15.317	24.645
Bij: investeringen	8.214	4.456	12.670
Af: Afschrijvingen	-/- 4.812	-/- 10.507	-/- 15.319
Boekwaarde per 31 december	<u>12.730</u>	<u>9.266</u>	<u>21.996</u>
Afschrijvingspercentages	20%	33%	

7.2 Vlottende activa

Vorderingen

Gelieerde organisaties

	31 december 2018	31 december 2017
Stichting Internationaal Democratisch Initiatief	84.366	44.635
Mr. Hans van Mierlo Stichting	0	0
Te vorderen van fracties	-/- 9.796	1.493
Saldo	<u>74.570</u>	<u>46.128</u>

Om administratieve redenen wordt er vanaf dit jaar geen rente meer berekend over het rekening-courant saldo. In 2017 werd er nog 3,5% berekend over de gemiddelde stand.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	31 december 2018	31 december 2017
Te ontvangen subsidie boekjaar	261.416	172.253
Te ontvangen subsidie	<u>261.416</u>	<u>172.253</u>

De daadwerkelijke subsidie over 2018 is afhankelijk van het landelijk aantal leden van alle politieke partijen en kan derhalve afwijken van het in deze jaarrekening opgenomen bedrag aan subsidie. Bij de subsidie-aanvraag is uitgegaan van een aantal van 24.000 leden per 1 januari 2018, terwijl het werkelijke aantal leden uit hoofde van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) per 1 januari 2018 25.239 bedraagt. Dit aantal is niet gelijk aan het aantal leden van de vereniging dat bij de toelichting op de baten wordt genoemd, omdat voor de subsidietoekenning alleen die leden meetellen die per 1 januari al lid zijn en die een minimale contributie hebben betaald van € 12. Leden die gedurende het jaar lid worden tellen dus niet mee in de subsidie-grondslag. Een eventueel verschil in de afrekening 2018 zal in 2019 worden verantwoord.

Debiteuren

	31 december 2018	31 december 2017
Debiteuren	19.582	103.856
Saldo	<u>19.582</u>	<u>103.856</u>

Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2018	31 december 2017
Vorderingen van afdelingen en regio's op derden	13.268	145.082
Vooruitbetaalde kosten automatisering (hosting, licenties en onderhoud)	73.300	76.256
Vooruitbetaalde verzekeringspremie	39.254	1.953
Vooruitbetaalde kosten OV jaarkaarten	6.007	8.957
Nog te ontvangen rente	0	1.261
Te ontvangen contributies	208.249	33.197
Vooruitbetaalde congreskosten	0	1.353
Depot PostNL	7.560	7.560
Nog te ontvangen afdrachten	66.730	14.563
Vooruitbetaalde pensioenpremie	2.978	0
Nog te ontvangen ziekengelduitkering	0	5.019
Vooruitbetaalde overige kosten	17.988	18.725
Saldo	<u>435.334</u>	<u>313.926</u>

Liquide middelen	31 december 2018	31 december 2017
Rabobank renterekening	1.834.630	1.483.369
Rabobank rekeningen-courant	250.939	490.731
	-----	-----
Liquide middelen Landelijk Bureau	2.085.569	1.974.100
Liquide middelen afdelingen en regio's	1.908.777	2.484.770
	-----	-----
Saldo	<u>3.997.346</u>	<u>4.458.870</u>

De liquide middelen staan ter vrije besteding van de vereniging en zijn direct opvraagbaar.

7.3 Eigen vermogen

Eigen vermogen Landelijk Bureau

Algemene reserve	31 december 2018	31 december 2017
Saldo per 1 januari	788.765	440.321
Bestemming resultaat boekjaar	128.618	348.444
	-----	-----
Saldo per 31 december	<u>917.383</u>	<u>788.765</u>

Bestemmingsreserve verkiezingen

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo per 1 januari	1.334.386	1.317.513
Bestemming resultaat boekjaar, dotatie	1.157.570	1.648.000
Bestemming resultaat boekjaar, onttrekking	-/- 953.846	-/- 1.631.127
	-----	-----
Saldo per 31 december	<u>1.538.110</u>	<u>1.334.386</u>

Het bestuur kan zonder belemmeringen beschikken over de algemene reserve, mits besteed voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht. Het bestuur streeft naar een weerstandsvermogen ter hoogte van de helft van de jaarlijkse kosten (excl. campagnekosten).

De bestemmingsreserve verkiezingen dient ter dekking van de kosten die samenhangen met komende verkiezingscampagnes. Toevoegingen en onttrekkingen vinden hoofdzakelijk plaats via de jaarlijkse bestemming van het exploitatieresultaat. Alle campagnekosten worden in de jaarrekening apart gepresenteerd.

Eigen Vermogen afdelingen en regio's

Algemene reserve

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo per 1 januari	1.305.595	1.228.432
Bestemming resultaat boekjaar	-/- 270.735	77.163
Saldo per 31 december	<u>1.034.860</u>	<u>1.305.595</u>

Bestemmingsreserve verkiezingen

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo per 1 januari	1.237.515	1.397.442
Bestemming resultaat boekjaar	-/- 397.063	-/- 159.927
Saldo per 31 december	<u>840.452</u>	<u>1.237.515</u>

De algemene reserve is vrij besteedbaar door de afdelingen en regio's. De bestemmingsreserve verkiezingen dient ter dekking van de kosten die samenhangen met de verkiezingscampagnes.

7.4 Kortlopende schulden

Gelieerde organisaties

	31 december 2018	31 december 2017
Vereniging Jonge Democraten	41.330	4.162
Mr. Hans van Mierlo Stichting	17.824	14.641
Saldo	<u>59.154</u>	<u>18.803</u>

Over het uitstaande saldo is in 2018 geen rente berekend. In 2017 werd er nog 3,5% over het gemiddelde saldo berekend.

Crediteuren

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo conform crediteurenadministratie	<u>154.562</u>	<u>164.477</u>

Belastingen

	31 december 2018	31 december 2017
Loonheffing	<u>57.306</u>	<u>71.637</u>

Overige schulden en overlopende passiva

	31 december 2018	31 december 2017
Schulden van afdelingen en regio's aan derden	68.413	79.093
Reservering vakantiegeld en –dagen	95.191	78.438
Accountantskosten	12.127	22.341
Vooruitontvangen contributies	8.198	25.922
Te betalen rente-, bankkosten	2.473	6.902
Nettolonen	2.671	95
Vooruit ontvangen afdracht politiek vertegenwoordiger	0	8.178
Vooruit ontvangen bijdrage trainingen	0	17.325
Nog te betalen campagnekosten	35.000	0
Nog te betalen administratiekosten	0	2.736
Vooruit ontvangen overige bedragen	1.000	2.000
Te betalen overige kosten en overlopende passiva	30.281	32.161
Saldo	<u>255.354</u>	<u>275.191</u>

7.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurcontracten

Door de Vereniging is een huurcontract afgesloten voor kantoorruimte aan de Hoge Nieuwstraat 26, 28 en 30. Dit huurcontract loopt tot eind september 2019. De huursom bedraagt € 134.300 op jaarbasis.

Door de Vereniging is een huurcontract afgesloten voor kantoorruimte aan de Lange Houtstraat 11. De Vereniging kan deze per 1 april betrekken, echter is een huurvrije periode afgesproken tot 1 juli 2019. De huursom bedraagt € 120.000 op jaarbasis.

Door de Vereniging is een contract afgesloten voor de huur van 2 kopieermachines. De verplichting is aangegaan tot januari 2021 voor een jaarbedrag van circa € 3.200.

Door de Vereniging is een contract afgesloten voor de huur van hardware. De verplichting is aangegaan tot september 2020 voor een jaarbedrag van circa € 10.800.

Door de Vereniging is een overeenkomst afgesloten voor ontwerpen betreffende media voor € 3.400 exclusief BTW per drie weken. De verplichting is aangegaan met ingang van 1 januari 2019 en heeft een looptijd van één jaar met daarna een stilzwijgende verlenging per kwartaal.

8. Toelichting op de rekening van Baten en Lasten

8.1 Baten

Contributies

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Contributies D66 leden	2.403.750	2.576.322	2.620.849
Contributies Combileden	128.000	71.152	90.149
Saldo contributies Landelijk Bureau	<u>2.531.750</u>	<u>2.647.474</u>	<u>2.710.998</u>

Het ledenaantal bedraagt per 31 december 2018 26.451. Dit betekent een daling van 8,2% ten opzichte van de stand ultimo 2017 (28.820). De gemiddelde contributie per lid per jaar bedraagt € 100 en is daarmee gestegen ten opzichte van 2017. Dit is een gemiddelde contributie inclusief de combileden, die met een bijdrage van € 25 per jaar (waarvan € 10 voor de JD) materiële invloed hebben op dit gemiddelde contributiebedrag. Puur kijkend naar niet combileden is de gemiddelde contributie € 121,63 per jaar. Dit is ook gestegen ten opzichte van 2017. De reden dat de gemiddelde contributie is gestegen is tweeledig; veel leden hebben zich gedurende het jaar uitgeschreven maar wel contributie betaald en ook is er dit jaar meer aandacht geweest voor het uitschrijven van wanbetalers.

Subsidie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Subsidie 2018 algemeen	1.300.000	1.307.080	0
Subsidie 2017 algemeen	0	35.753	1.121.529
Subsidie 2016 algemeen	0	0	8.072
Subsidie BZK Landelijk Bureau	<u>1.300.000</u>	<u>1.342.833</u>	<u>1.129.601</u>

Overige baten	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Schenken en giften	211.000	122.278	317.077
Afdracht politiek vertegenwoordigers	103.000	138.083	104.406
Overig	0	1.233	7.540
<i>Saldo overige baten Landelijk Bureau</i>	<u>314.000</u>	<u>261.594</u>	<u>429.023</u>
Afdracht politiek vertegenwoordigers afdelingen en regio's	727.773	805.494	875.202
Overige baten afdelingen en regio's	301.327	321.221	310.534
Saldo overige baten totaal	<u>1.343.100</u>	<u>1.388.309</u>	<u>1.614.759</u>

Schenken en giften

Gedurende het jaar heeft D66 giften ontvangen ter ondersteuning van de partij. Conform de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) registreert D66 alle schenkingen en afdrachten van € 1.000 per jaar of meer. Uit deze registratie blijkt dat D66 op landelijk niveau van 76 particulieren en 1 stichting een schenking of afdracht heeft ontvangen van € 1.000 of meer, waarvan 6 personen en 1 stichting een bedrag schonken van € 4.500 of meer. Hieronder volgt een specificatie van de giften van € 4.500 of meer:

Naam	Woonplaats	Bedrag
R.H. Defares	Amsterdam	25.000
W.M. Witteveen	Den Haag	19.536
Stichting Godefridus van Hees Fonds	Oostkapelle	8.000
W. Sijthoff	Amsterdam	7.500
M.A. Antal	Amsterdam	7.500
A. Ribbink	Amsterdam	6.000
D. Huijgers	Zandvoort	4.500

Afdracht politiek vertegenwoordigers

In 2018 had D66 27 burgemeesters en 2 Commissarissen van de Koning, waarvan één waarnemend tot en met 11 juli 2018, die lid zijn van de Vereniging Democraten 66.

Volgens de afdrachtenregeling wordt hen verzocht een bijdrage te doen aan de vereniging. Deze afdracht bedroeg in 2018 € 20.647 (2017: € 26.378).

8.2 Indirecte verenigingslasten

Personeelskosten

Salarissen

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Brutoloon (inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering)	1.430.800	1.427.272	1.428.117
Uitzendkrachten / inhuur derden	5.000	38.556	23.324
Premie verzekering loondoorbetaling bij ziekte	36.000	15.792	28.336
Uitgekeerde vergoeding loondoorbetaling bij ziekte	0	-/- 19.186	-/- 47.915
	-----	-----	-----
Saldo salarissen Landelijk Bureau	1.471.800	1.462.434	1.431.862

Sociale lasten en pensioenen

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Sociale lasten	236.000	260.799	240.059
Pensioenpremie	49.000	50.036	45.986
	-----	-----	-----
Saldo sociale lasten en pensioenen Landelijk Bureau	285.000	310.835	286.045

Overige personeelskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Reiskosten woon-/werkverkeer	75.000	97.196	75.949
Opleidingskosten personeel	22.000	16.060	18.298
Telefoonvergoeding	6.000	6.141	5.290
Bloemen en presentjes voor vrijwilligers en personeel	7.000	4.262	3.890
Personeelsuitje / recepties	10.000	8.944	6.562
Arbokosten	8.000	1.102	7.584
Overige personeelskosten	10.500	5.498	6.985
	-----	-----	-----
Saldo overige personeelskosten Landelijk Bureau	138.500	139.203	124.558

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
	-----	-----	-----
Saldo personeelskosten Landelijk Bureau	<u>1.895.300</u>	<u>1.912.471</u>	<u>1.842.465</u>
<i>Aantal personeelsleden ultimo boekjaar (fte)</i>			
Algemeen, indirect	18 (13,2)	18 (14,5)	18 (13,2)
Marketing en communicatie	11 (9,0)	10 (8,0)	11 (9,0)
Verenigingsondersteuning	11 (8,2)	6 (5,1)	11 (8,2)
Scouting, opleiding, training	5 (4,8)	4 (3,6)	5 (4,8)
	-----	-----	-----
<i>Totaal</i>	<i>45 (35,2)</i>	<i>38 (31,2)</i>	<i>45 (35,2)</i>

Ultimo 2018 waren er 4 stagiaires (3,6 fte) werkzaam bij D66. In 2017 waren dit er 5 (3,2 fte). Deze fte's zijn meegeteld in bovenstaand overzicht. De salarissen voor medewerkers van het Landelijk Bureau D66 zijn in lijn met de salarisschalen BBRA 2018.

Pensioenregeling

De pensioenregeling is ondergebracht bij een verzekeraar en is naar zijn aard een beschikbare premie-regeling. De vereniging heeft in het geval van een tekort bij de verzekeraar geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. De verschuldigde premies worden daarom als last in de staat van baten en lasten verwerkt in de periode waarop ze betrekking hebben.

Afschrijvingen

Immateriële vaste activa

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Afschrijving computersoftware	82.300	63.189	62.314
Saldo afschrijvingen immateriële vaste activa Landelijk Bureau	<u>82.300</u>	<u>63.189</u>	<u>62.314</u>

Materiële vaste activa

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Afschrijving computerhardware	13.100	10.507	12.973
Afschrijving kantoorinrichting	3.400	4.812	4.468
Boekresultaat verkoop activa	0	0	432
Saldo afschrijvingen materiële vaste activa Landelijk Bureau	<u>16.500</u>	<u>15.319</u>	<u>17.873</u>
Saldo afschrijvingen Landelijk Bureau	<u>98.800</u>	<u>78.508</u>	<u>80.187</u>

In 2018 is er geïnvesteerd in een CRM-systeem en in MijnD66.nl. De investeringen worden in 3 jaar afgeschreven.

Overige indirecte lasten

Huisvestingskosten:

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Huur gebouw	130.000	131.915	130.060
Energie en water	8.000	8.333	6.121
Beveiliging pand en alarmopvolging	4.000	2.251	4.778
Onderhoudskosten pand	2.000	2.695	3.682
Onroerende zaakbelasting en andere heffingen	2.000	1.851	1.527
Inrichtingskosten pand	2.500	-/- 1.564	1.907
Overige huisvestingskosten	28.000	77.294	75
Saldo huisvestingskosten Landelijk Bureau	<u>177.000</u>	<u>222.775</u>	<u>148.150</u>

De overschrijding van overige huisvestingskosten wordt gedreven door een dotatie aan de reservering verlieslatende contracten groot € 67.150 voor de doorlopende huurlasten voor het gebouw aan de Hoge Nieuwstraat 30 tot en met september. De helft van de dubbele huurlasten worden gedekt door

een huurvrije periode van 1 april 2019 tot en met 1 juli 2019 in het nieuwe pand aan de Lange Houtstraat 11.

De negatieve lasten voor inrichtingskosten pand komen door een creditering na (door)verkoop van een aangepaste stoel aan de nieuwe werkgever van een ex-medewerker.

Kantoorkosten:

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Onderhoud computerhardware en -software	91.600	113.955	84.788
Portikosten	30.000	22.012	43.323
Telefoonkosten	8.000	9.566	10.256
Koffie, thee en huishoudelijke artikelen	14.000	10.115	11.306
Verzekeringspremie	7.000	9.280	6.699
Kopieerkosten	8.000	5.656	8.656
Juridische- en advieskosten	6.000	0	5.086
ADSL verbinding	8.000	6.825	6.671
Briefpapier, visitekaartjes, enveloppen, blanco papier	5.500	130	1.296
Kantoorbehoeften	8.000	6.506	7.164
Representatiekosten	4.000	3.493	5.860
Abonnementen	1.000	0	2.319
Overige kantoorkosten	12.000	13.962	9.023
Saldo kantoorkosten Landelijk Bureau	<u>203.100</u>	<u>201.500</u>	<u>202.447</u>

Aan onderhoud computerhardware en - software is meer uitgegeven dan begroot vanwege de investeringen in een CRM-systeem, op de andere kantoorkosten is bespaard.

Administratiekosten:

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Contributiebriefen en incassokosten	33.000	5.487	9.743
Accountantskosten	25.000	22.422	22.072
Kosten salarisadministratie	11.000	12.078	15.121
Software financiële administratie	5.000	3.184	4.854
Saldo administratiekosten Landelijk Bureau	<u>74.000</u>	<u>43.171</u>	<u>51.790</u>

Op kosten voor contributiebriefen en incassokosten is in 2018 bespaard.

Doorbelaste personeelskosten en overhead

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Doorbelaat aan Mr. Hans van Mierlo Stichting	-/- 78.900	-/- 83.760	-/- 70.700
Doorbelaat aan Jonge Democraten	-/- 24.000	-/- 24.900	-/- 24.100
Doorbelaat aan Stichting IDI	-/- 23.000	-/- 32.568	-/- 32.150
Doorbelaat aan Stichting Fractiewerk D66	-/- 19.000	-/- 9.027	-/- 19.375
Doorbelaat aan fractie Europees Parlement	-/- 0	-/- 0	10.200
Doorbelaat aan fractie Tweede Kamer	-/- 63.000	-/- 63.558	-/- 33.271
Saldo doorbelaat personeel, overhead Landelijk Bureau	<u>-/- 207.900</u>	<u>-/- 213.813</u>	<u>-/- 169.396</u>

Voor gebruik van het kantoor berekent D66 € 16.650 (prijspeil 2018) per fte op jaarbasis, voor met name huur, automatisering en kantoorkosten.

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Saldo overige indirecte lasten Landelijk Bureau	246.200	253.633	232.991
Saldo overige indirecte lasten afdelingen en regio's	113.000	143.146	121.482
Saldo overige indirecte lasten totaal	<u>359.200</u>	<u>396.778</u>	<u>354.473</u>

8.3 Directe verenigingslasten

Bestuurskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Huur vergaderruimte vergaderingen bestuur en commissies	0	2.987	6.514
Vaste onkostenvergoeding bestuursleden	12.000	9.050	8.175
Catering vergaderingen bestuur en commissies	6.000	5.365	4.849
Overig	4.000	6.099	5.490
Saldo bestuurskosten Landelijk Bureau	<u>22.000</u>	<u>23.501</u>	<u>25.028</u>
Bestuurskosten afdelingen en regio	100.000	87.389	92.079
Saldo bestuurskosten Landelijk Bureau	<u>122.000</u>	<u>110.890</u>	<u>117.107</u>

Internationale samenwerking

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Lidmaatschap ALDE, ELF en Liberal International	15.000	0	0
Reiskosten buitenland (bezoek ALDE, ELF en zusterpartijen)	5.000	0	0
Saldo internationale samenwerking Landelijk Bureau	<u>20.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

De internationale kosten inzake ALDE/ELF zijn verantwoord in de jaarrekening van Stichting Internationaal Democratisch Initiatief.

Congreskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Huur audio, video	100.000	113.127	84.716
Huur congresruimte	50.000	52.506	84.684
Catering congres	50.000	62.859	43.437
Drukwerk en digitale congreskrant	15.000	4.513	3.485
Hotelovernachtingen	16.000	11.278	11.622
Overige congreskosten	24.000	18.589	33.027
Bijdrage door leden	-/- 75.000	-/- 117.595	-/- 101.162
Saldo congreskosten Landelijk Bureau	<u>180.000</u>	<u>145.277</u>	<u>159.809</u>

Opleidingen

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Assessments en trainingen	n.b.	39.593	23.012
Huur ruimte en presentatiematerialen	n.b.	26.407	70.434
Vergoeding trainer / spreker opleidingen	n.b.	7.448	9.342
Overige kosten	n.b.	28.746	29.205
<i>Totale kosten</i>	<u>64.900</u>	<u>102.194</u>	<u>131.993</u>
Bijdrage deelnemers	-/- 52.300	-/- 82.760	-/- 95.813
Saldo opleidingen Landelijk Bureau	12.600	19.434	36.180
Opleidingen regio's en afdelingen	47.300	32.221	42.077
Saldo opleidingen totaal	<u>59.900</u>	<u>51.655</u>	<u>78.257</u>

Recapitulatie opleidingskosten:

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Opleiding "talentengroep"	0	-/- 8.593	12.332
Opleidingen regio's en afdelingen	47.300	32.221	42.077
Opleiding wethouders, raadsleden en statenleden	25.000	11.418	15.926
Opleiding Burgemeesters	2.000	11.111	0
Opleiding overig	-/- 14.400	5.499	7.922
Saldo opleidingen totaal	<u>59.900</u>	<u>51.655</u>	<u>78.257</u>

Marketing en communicatie / Ledenblad de Democraat

Marketing en communicatie

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Automatisering (o.a. website, domeinnamen, E-voting)	105.000	83.284	64.395
Social Media, online marketing en apps	0	51.474	49.065
Promoartikelen: pennen, jassen etc.	0	0	35.018
Fondsenwerving	30.000	6.909	2.449
Advertenties	0	18.260	0
Ledenwervingscampagnes	100.000	22.386	63.753
Marketingonderzoek	15.000	0	15.863
Video, tv opnamen	40.000	36.219	24.904
Drukwerk	0	8.884	10.531
Digitale nieuwsbrieven	0	0	10.528
Jubileumactiviteiten	0	0	0
Overig	87.000	9.821	20.436
Bijdrage Tweede Kamer fractie aan website en communicatie	-/- 70.000	-/- 69.313	-/- 64.842
Verkocht merchandising	-/- 0	-/- 1.982	-/- 10.911
Saldo marketing en communicatie Landelijk Bureau	<u>307.000</u>	<u>165.942</u>	<u>221.189</u>

In 2018 is er een actie geweest waarbij leden een trui kregen in ruil voor een donatie. Deze inkomsten zijn verantwoord onder donaties en niet onder verkopen merchandising.

In 2018 zijn net als in 2017 drie papieren uitgaven van de Democraat gerealiseerd.

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Drukwerk	27.000	24.097	24.879
Distributie	26.500	25.707	25.870
Ontwerp	10.000	13.552	10.672
Overig	2.000	1.961	1.676
Saldo Democraat Landelijk Bureau	<u>65.500</u>	<u>65.317</u>	<u>63.097</u>
Saldo marketing, communicatie, Democraat Landelijk Bureau	<u>372.500</u>	<u>231.259</u>	<u>284.286</u>

Verkiezingscampagnes en verkiezingskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Campagne Tweede Kamerverkiezingen	0	0	1.614.815
Verkiezingskosten Tweede Kamer	0	0	16.312
Campagne Gemeenteraadsverkiezingen (inclusief herindeling)	554.000	1.472.112	0
Campagne Provinciale Staten	0	36.398	0
Saldo verkiezingscampagnes Landelijk Bureau	<u>554.000</u>	<u>1.508.510</u>	<u>1.631.127</u>
Campagnes regio's en afdelingen	<u>1.284.000</u>	<u>951.167</u>	<u>238.929</u>
Saldo verkiezingscampagnes totaal	<u>1.838.000</u>	<u>2.459.677</u>	<u>1.870.056</u>

De kosten van de verkiezingscampagnes van het Landelijk Bureau in het boekjaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Gemeenteraads- verkiezingen	Provinciale Staten verkiezingen
Zendtijd, advertenties, sociale media	1.376.023	0
Overig	96.089	36.398
Saldo campagnes Landelijk Bureau	<u>1.472.112</u>	<u>36.398</u>

De overschrijding van de kosten Campagne Gemeenteraadsverkiezingen bij op landelijk niveau wordt gedreven door inkopen gedaan voor afdelingen en regio's. Hiervoor heeft het Landelijk Bureau ongeveer € 900.000 bijdragen gekregen van afdelingen en regio's.

Verenigingsactiviteiten, regio's en (thema) afdelingen

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Lokale en regionale websites	49.500	46.346	55.518
Platforms, thema-afdelingen en debatbijeenkomsten	15.000	9.823	10.838
Bankkosten afdelingen en regio's	15.000	7.462	11.561
Verenigingsactiviteiten	58.500	57.337	46.354
Overig	6.500	1.072	13.762
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Saldo regio's en afdelingen Landelijk Bureau	144.500	122.040	138.033
Leden activiteiten georganiseerd door regio's en afdelingen	230.000	187.076	219.137
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Saldo leden activiteiten, regio's en (thema) afdelingen totaal	<u>374.500</u>	<u>309.116</u>	<u>357.170</u>

Gelieerde organisaties

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Bijdrage vereniging Jonge Democraten	8.500	8.485	8.485
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Saldo gelieerde organisaties Landelijk Bureau	<u>8.500</u>	<u>8.485</u>	<u>8.485</u>

Voor de Jonge Democraten geldt een bijdrage in de werving van leden tijdens het zomeroffensief.

8.4 Financiële baten en lasten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Bankkosten	-/- 14.000	-/- 9.958	-/- 20.972
Rente r/c Vereniging Jonge Democraten D66	0	0	-/- 1.023
Rente r/c Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66	0	0	257
Rente r/c Mr. Hans van Mierlo Stichting	0	0	-/- 33
Rente bank	0	0	1.261
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Saldo financiële baten en lasten Landelijk Bureau	<u>-/- 14.000</u>	<u>-/- 9.958</u>	<u>-/- 20.510</u>

9. Overige gegevens

Bestemming resultaat

Van het resultaat van € 335.458 negatief is vooruitlopend op de goedkeuring door het congres:
€ 953.846 onttrokken aan de bestemmingsreserve verkiezingen Landelijk Bureau;
€ 1.157.570 toegevoegd aan de bestemmingsreserve verkiezingen Landelijk Bureau;
€ 128.618 toegevoegd aan de algemene reserve Landelijk Bureau;
€ 270.735 onttrokken aan de algemene reserves afdelingen en regio's;
€ 397.063 onttrokken aan de bestemmingsreserves verkiezingen afdelingen en regio's.

Aantal leden

Het aantal leden bedraagt per ultimo 2018 26.451. Voor de bepaling van de subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties komen alleen die leden in aanmerking die op 1 januari 2018 al lid waren en hun contributie over 2018 hebben betaald. Dit aantal leden bedraagt per 1 januari 2018 in totaal 25.239.

10. Ondertekening

Den Haag, 28 juni 2019

Vereniging Politieke Partij Democraten 66

A. Spierings (Voorzitter)

A. Hekker (Projectbestuurslid en
Vicevoorzitter)

M. van der Eng (Penningmeester)

J. Hollander (Politiek secretaris)

T. Dierckxsens (Internationaal Secretaris)

T. Hermans (Bestuurslid)

J. Nunnely (Bestuurslid)

M. Verkoulen (Bestuurslid)

L. de Ridder (Bestuurslid)

registeraccountants

Adres • De Brand 40
3823 LL Amersfoort
Postadres • Postbus 468
3800 AL Amersfoort

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Politieke Partij Democraten 66 te Den Haag

A. Verklaring over de in het jaarverslag 2018 D66 opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging Politieke Partij Democraten 66 te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het Jaarverslag 2018 D66 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Politieke Partij Democraten 66 op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven (RJK C1).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de rekening van baten en lasten over 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Politieke Partij Democraten 66 zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amersfoort, 28 juni 2019

CROP registeraccountants

Was getekend

████████████████████

Jaarverslag 2018

Mr. Hans van Mierlo Stichting

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Bestuursverslag	3
2. Balans per 31 december 2018	5
3. Rekening van Baten en Lasten 2018	6
4. Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat	7
5. Toelichting op de balans	8
6.1 Vlottende activa	8
6.3 Kortlopende schulden	9
6. Toelichting op de rekening van Baten en Lasten	10
7.1 Baten	10
7.2 Indirecte Stichtingslasten	11
7.3 Directe Stichtingslasten	12
7.4 Financiële baten en lasten	15
7. Overige gegevens	17

1. Bestuursverslag

De Mr. Hans van Mierlo Stichting, gevestigd Lange Voorhout 11 te Den Haag, is in 1993 opgericht. De Stichting heeft ten doel het verrichten of doen verrichten van wetenschappelijk werk ten behoeve van de Politieke Partij Democraten 66 en haar functies in vertegenwoordigende lichamen.

Zij zal hiertoe onder andere:

- A. bestaande en nieuwe op te richten programmawerkgroepen begeleiden en hun werk coördineren;
- B. Op eigen initiatief of op verzoek adviezen geven;
- C. Studies en ander wetenschappelijk materiaal publiceren.

Stichtingsbestuur

Jan-Willem Holtslag, voorzitter

Michiel van der Eng, penningmeester

Margot Scheltema

Annet Aris

Het resultaat over 2018 bedraagt € 12.414 positief. De algemene reserve per 31 december 2018 bedraagt € 162.076. Het bestuur kan zonder belemmeringen beschikken over de algemene reserve, mits ze deze middelen wil besteden aan het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

De eindverantwoordelijkheid van de Mr. Hans van Mierlo Stichting lag in 2018 in handen van directeur Coen Brummer.

De activiteiten die gedurende het boekjaar zijn uitgevoerd hebben betrekking gehad op het verdiepen van het sociaal-liberale gedachtegoed van D66 en dit zichtbaar en toepasbaar maken voor een zo groot mogelijk publiek. In 2018 is gestart met een ambitieuze agenda om meer mensen te bereiken en hen blijvend betrokken te houden bij de activiteiten van de Van Mierlo Stichting. Om die reden is gestart met een Facebook- en LinkedIn-account en is het aantal volgers op twitter sterk gegroeid. Op deze platforms is uitvoerig geadverteerd voor evenementen en nieuwe publicaties. Voorbeelden hiervan zijn het Van Mierlo Symposium '*ordering in de dreiging*', waar voormalig secretaris-generaal van de NAVO Jaap de Hoop Scheffer sprak, en de (uitverkochte) Marchantlezing van Anne Applebaum in TivoliVredenburg Utrecht.

Meer dan in voorgaande jaren zijn artikelen gepubliceerd in landelijke media, waaronder NRC Handelsblad en Trouw, en zijn onderzoeken onder de aandacht gebracht van zowel politieke als vak-journalisten en professionals. Ook is gestart met het verbinden van veelbelovende sociaal-liberale politiek-actieve jongeren aan de Van Mierlo Stichting, via het eerste Van Mierlo Academie Weekend, een tweedaags programma waar onder andere minister Sigrid Kaag haar opwachting maakte.

De Van Mierlo Stichting speelde een fundamentele rol bij de totstandkoming van het onderzoek *Democratie van Nu*, waarin nieuwe prioriteiten op het vlak van democratische vernieuwing voor D66 werden ontwikkeld. Tevens organiseerde de stichting een tiental bijeenkomsten rond het thema migratie, waarbij maatschappelijke organisaties en politieke vertegenwoordigers met elkaar in gesprek gingen. Ook functioneerde de Van Mierlo Stichting als secretaris voor de Permanente Programmacommissie van D66. Daarnaast vonden verdiepende onderzoeken plaats naar onder meer migratie, medische ethiek en de geschiedenis van het sociaal-liberalisme.

Begroting

De Stichting heeft voor 2019 de volgende begroting opgesteld:

	€
Subsidie	370.053
Abonnementen IDEE	44.000
Overige baten	40.500
BATEN	<u>448.100</u>
Salarissen en sociale lasten	278.093
Overige personeelskosten	9.224
Overige indirect	84.380
<i>Subtotaal indirecte lasten</i>	<u>371.697</u>
Bestuurskosten	900
Congreskosten	300
PPC, bijeenkomsten, projecten	22.500
Publiciteit en communicatie	1.500
Idee en overige publicaties	50.000
<i>Subtotaal directe lasten</i>	<u>75.200</u>
LASTEN	<u>446.897</u>
Resultaat voor financiële baten en lasten	1.203
Financiële baten en lasten (-/- is last)	-/- 0
Resultaat	<u>1.203</u>

2. Balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)

	31 december 2018	31 december 2017
Activa		
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Ministerie van BZK	72.735	63.106
Gelieerde organisaties	33.334	14.589
Debiteuren	0	289
Overige vorderingen en overlopende activa	2.425	3.226
	<u>108.494</u>	<u>81.210</u>
Liquide middelen	85.422	81.713
	<u>193.916</u>	<u>162.923</u>
Passiva		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	162.076	149.662
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	6.072	0
Overige schulden en overlopende passiva	25.768	13.261
	<u>31.840</u>	<u>13.261</u>
	<u>193.916</u>	<u>162.923</u>

3. Rekening van Baten en Lasten 2018

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
BATEN			
Subsidie	363.600	373.116	318.835
Abonnementen IDEE	41.000	38.628	40.515
Overige baten	23.300	21.110	32.852
	<u>427.900</u>	<u>432.854</u>	<u>392.202</u>
LASTEN			
Salarissen en sociale lasten	250.500	252.403	201.495
Overige personeelskosten	11.380	16.836	12.683
Overige indirecte kantoorkosten	87.150	95.672	76.418
	<u>349.030</u>	<u>364.911</u>	<u>290.596</u>
	<i>Subtotaal indirecte lasten</i>		
Bestuurskosten	1.400	500	1.107
Congreskosten	600	432	387
PPC, bijeenkomsten, projecten	20.850	12.965	6.686
Publiciteit en communicatie	500	1.235	861
Idee en overige publicaties	42.250	40.109	42.456
	<u>65.600</u>	<u>55.241</u>	<u>51.497</u>
	<i>Subtotaal directe lasten</i>		
Totaal lasten	<u>414.630</u>	<u>420.152</u>	<u>342.093</u>
Resultaat voor financiële baten en lasten	13.270	12.701	50.109
Financiële baten en lasten (-/- is last)	-/- 250	-/- 287	743
	<u>13.020</u>	<u>12.414</u>	<u>50.852</u>
Resultaat boekjaar	<u>13.020</u>	<u>12.414</u>	<u>50.852</u>
Resultaatbestemming			
Dotatie aan resp. vrijval van de algemene reserve	<u>13.020</u>	<u>12.414</u>	<u>50.852</u>

4. Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat

Verslaggevingsvoorschriften

De jaarrekening is met inachtneming van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C.1. "Kleine organisaties zonder winststreven" opgesteld.

Balans

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

De financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op onder de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling beschreven manier gewaardeerd.

Alle overige in de balans opgenomen posten zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

De Stichting is niet vennootschapsbelastingplichtig.

5. Toelichting op de balans

6.1 Vlottende activa

Vorderingen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	31 december 2018	31 december 2017
Te ontvangen reguliere subsidie boekjaar	72.735	63.106
Te ontvangen subsidie	<u>72.735</u>	<u>63.106</u>

De daadwerkelijke subsidie over 2018 is afhankelijk van het aantal zetels in de Tweede Kamer en de jaarlijkse indexatie. Een eventueel verschil in de afrekening 2018 zal in 2019 worden verantwoord.

Gelieerde organisaties

	31 december 2018	31 december 2017
Vereniging Politieke Partij Democraten 66	17.824	14.589
Stichting Internationaal Democratisch Initiatief	15.510	0
Saldo	<u>33.334</u>	<u>14.589</u>

Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2018	31 december 2017
Vooruitbetaald Marchantlezing	2.425	0
Vooruitbetaalde reiskosten woon-werkverkeer	0	2.507
Nog te ontvangen abonnementen	0	438
Overige overlopende activa	0	281
Saldo	<u>2.425</u>	<u>3.226</u>

Liquide middelen

	31 december 2018	31 december 2017
Rabobank, rekening-courant	46.767	43.339
Rabobank, spaarrekening	38.655	38.374
Saldo	<u>85.422</u>	<u>81.713</u>

De liquide middelen staan ter vrije besteding van de Stichting en zijn direct opvraagbaar. Naast de liquide middelen heeft de Stichting een positief saldo op de rekening-courant verhouding met D66 van

€17.824. Om administratieve redenen wordt er vanaf dit jaar geen rente meer berekend over het rekening-courant saldo. In 2017 werd er nog 3,5% berekend over de gemiddelde stand.

6.2 Eigen Vermogen

Algemene reserve

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo per 1 januari	149.662	98.810
Bestemming resultaat boekjaar	12.414	50.852
Saldo per 31 december	<u>162.076</u>	<u>149.662</u>

Het bestuur kan zonder belemmeringen beschikken over de algemene reserve, mits ze deze besteed aan het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

6.3 Kortlopende schulden

Crediteuren

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo conform crediteurenadministratie	<u>6.072</u>	<u>0</u>

Overige schulden en overlopende passiva

	31 december 2018	31 december 2017
Reservering vakantiedagen en vakantiegeld	14.198	6.195
Te betalen accountantskosten	4.780	5.800
Te betalen overige kosten	6.790	1.266
Saldo	<u>25.768</u>	<u>13.261</u>

6. Toelichting op de rekening van Baten en Lasten

7.1 Baten

Subsidie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Subsidie boekjaar	363.600	363.674	315.528
Subsidie voorgaand boekjaar	0	9.442	3.307
Saldo	<u>363.600</u>	<u>373.116</u>	<u>318.835</u>

Overige baten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Abonnementen Idee	41.000	38.628	40.515
Subsidies derden	0	0	6.538
Schenken en giften	9.000	2.155	12.323
Verkoop boeken	3.000	6.433	11.661
Bijdrage Academie	0	12.022	0
Bijdrage Marchantlezing	2.300	0	2.330
Bijdrage Symposium	0	485	0
Overige baten	9.000	15	0
Saldo	<u>64.300</u>	<u>59.738</u>	<u>73.367</u>

Schenken

de Mr. Hans van Mierlo Stichting heeft giften ontvangen ter ondersteuning van haar activiteiten. Conform de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) registreert de Mr. Hans van Mierlo Stichting alle schenkingen van € 1.000 per jaar of meer. Uit deze registratie blijkt dat de Mr. Hans van Mierlo Stichting van 1 fonds een schenking heeft ontvangen van € 1.000 of meer, waarvan 1 fonds een bedrag schonk van € 4.500 of meer. Hieronder volgt een specificatie van de schenkingen van € 4.500 of meer:

<u>Naam</u>	<u>Plaats</u>	<u>Bedrag</u>
Godefridus Van Hees Fonds	Oostkapelle	10.000

7.2 Indirecte Stichtingslasten

Salarissen en sociale lasten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Brutoloon	211.700	226.536	182.062
Sociale lasten	36.200	38.958	28.621
Pensioen	2.600	2.701	3.082
Inhuur derden	0	4.538	5.446
Premie verzekering loondoorbetaling bij ziekte	0	4.321	4.379
Doorbelaste salariskosten aan derden	0	-/- 15.510	-/- 13.289
Ontvangen uitkering bij ziekte	0	-/- 9.141	-/- 8.806
	<u>250.500</u>	<u>252.403</u>	<u>201.495</u>
<i>Aantal personeelsleden (fte) ultimo boekjaar</i>	5,71	5,03	4,74

Pensioenregeling

De pensioenregeling is ondergebracht bij een verzekeraar en is naar zijn aard een beschikbare premie regeling. De stichting heeft in het geval van een tekort bij de verzekeraar geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. De verschuldigde premies worden daarom als last in de staat van baten en lasten verwerkt in de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige personeelskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Reiskosten woon-werkverkeer	6.600	12.379	7.106
Opleidingskosten personeel	3.000	845	2.711
Onkostenvergoeding	780	2.272	1.181
Overig	1.000	1.340	1.685
Saldo	<u>11.380</u>	<u>16.836</u>	<u>12.683</u>

Overige indirecte kantoorkosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Doorbelast huur, automatisering etc. vanuit D66	78.900	83.760	70.700
Accountantskosten	6.250	10.260	5.048
Overige kantoorkosten	2.000	1.652	670
Saldo	<u>87.150</u>	<u>95.672</u>	<u>76.418</u>

De doorbelaste kosten vanuit D66 voor met name huur, automatisering en kantoorkosten bedragen € 16.650 per fte op jaarbasis.

7.3 Directe Stichtingslasten

Bestuurskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Vergaderruimte en catering bestuur en commissies	700	0	392
Lidmaatschap ELF	500	500	555
Reiskosten bezoek ELF	200	0	160
Saldo	<u>1.400</u>	<u>500</u>	<u>1.107</u>

Congreskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Hotelovernachtingen	200	122	0
Overige kosten	400	310	387
Saldo	<u>600</u>	<u>432</u>	<u>387</u>

Permanente Programma Commissie, bijeenkomsten, projecten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Marchantlezing	7.500	2.572	5.674
Symposium	4.000	2.012	0
Training gedachtegoed	1.000	0	568
Project ELF	1.000	0	230
VMS Academie	0	6.616	0
Huur ruimte	3.500	1.163	214
Catering	500	156	0
Overig	3.350	446	0
Saldo	<u>20.850</u>	<u>12.965</u>	<u>6.686</u>

Het Van Mierlo Symposium had in 2018 de titel 'Ordering in de Dreiging' en stond in het teken van internationale dreigingen en de plaats van liberale waarden. Sprekers waren onder andere Jaap de Hoop Scheffer, Paul Ducheine, Remco Breuker, Karlijn Jans, Maaïke Okano-Heijmans en Herman Schaper.

De Marchantlezing had in 2018 de titel 'Democracy and Disinformation' en werd gegeven door Anne Applebaum. De lezing ging in op de opkomst van populisme en het gebruik van desinformatie door populistische partijen.

Publiciteit en communicatie

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Flyers	500	1.033	621
Overig	0	202	240
Saldo	<u>500</u>	<u>1.235</u>	<u>861</u>

Idee en overige publicaties

Idee:

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Drukwerk	10.400	7.605	14.030
Ontwerp	13.000	11.858	11.738
Distributie	3.000	2.666	5.282
Fotografie	4.000	2.299	2.991
Redactie	600	538	500
Overig	2.250	50	1.320
Saldo	<u>33.250</u>	<u>25.016</u>	<u>35.861</u>

Overige publicaties:

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Kosten diverse publicaties	9.000	15.093	6.595
Saldo Idee en overige publicaties	<u>42.250</u>	<u>40.109</u>	<u>42.456</u>

7.4 Financiële baten en lasten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Rente rekening-courant Politieke Partij Democraten 66	0	0	33
Bankkosten	-/- 250	-/- 287	-/- 403
Rente bank	0	0	1.113
Saldo	<u>-/- 250</u>	<u>-/- 287</u>	<u>743</u>

Om administratieve redenen wordt er vanaf dit jaar geen rente meer berekend over het rekening-courant saldo. In 2017 werd er nog 3,5% berekend over de gemiddelde stand.

ONDERTEKENING VAN DE JAARREKENING DOOR HET BESTUUR

Den Haag, 28 juni 2019

Mr. Hans van Mierlo Stichting

Jan-Willem Holtslag (voorzitter)

M. van der Eng (penningmeester)

M. Scheltema

A. Aris

7. Overige gegevens

Bestemming resultaat

Het resultaat van € 12.414 is toegevoegd aan de algemene reserve.

registeraccountants

Adres • De Brand 40
3823 LL Amersfoort
Postadres • Postbus 468
3800 AL Amersfoort

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Mr. Hans van Mierlo Stichting te Den Haag

A. Verklaring over de in het jaarverslag 2018 opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Mr. Hans van Mierlo Stichting te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het Jaarverslag 2018 Mr. Hans van Mierlo Stichting opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Mr. Hans van Mierlo Stichting op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven (RJK C1).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de rekening van baten en lasten over 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Mr. Hans van Mierlo Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amersfoort, 28 juni 2019

CROP registeraccountants

Was getekend

████████████████████

Jonge
Democraten

Jaarverslag 2018

1. Inhoudsopgave

1.	Inhoudsopgave	2
2.	Bestuursverslag	3
3.	Financiële uitkomsten 2018	6
4.	Balans per 31 december 2018	8
5.	Rekening van Baten en Lasten 2018	9
6.	Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat	10
7.	Toelichting op de balans	11
	7.1 Vlottende activa	11
	7.2 Eigen Vermogen	12
	7.3 Kortlopende schulden	14
	7.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	14
8.	Toelichting op de rekening van Baten en Lasten	15
	8.1 Baten	15
	8.3 Financiële baten en lasten	18
9.	Overige gegevens	20

2. Bestuursverslag

De Vereniging Jonge Democraten, opgericht in 1984 en gevestigd op de Haagsche Bluf 63 in Den Haag, is inmiddels uitgegroeid tot één van de grootste Politieke Jongerenorganisaties van Nederland.

De Vereniging Jonge Democraten stelt zich als vrijzinnig-democratische jongerenorganisatie ten doel bij te dragen tot de individuele ontplooiing van alle mensen. Zij richt zich hierbij vooral op jongeren tussen de 12 en 30 jaar oud. De vereniging stelt zich als politieke jongerenorganisatie ten doel om politieke vormingsactiviteiten tot stand te brengen ten behoeve van jongeren in overeenstemming met de doelstellingen van D66.

Het Landelijk Bestuur van de vereniging had in 2018 de volgende samenstelling:

	Januari 2018 – September 2018	September 2018 – December 2018
Voorzitter	Kevin Brongers	Dennis van Driel
Algemeen Secretaris	Pauline Gerth van Wijk	Michiel Lemmers
Penningmeester	Bram van Wickeren	Marten Porte (ad interim)
Bestuurslid Organisatie en Scholing	Danny Hoogstad	Cyriel van Vugt
Bestuurslid Politiek en Internationaal	Dennis van Driel	Marten Porte
Bestuurslid Pers en Promotie	Lysanne van Schaik	Marit Gorissen

*Vanwege het feit dat er geen penningmeester is verkozen door de leden is het Bestuurslid Politiek en Internationaal benoemd tot Penningmeester ad interim.

De Jonge Democraten hebben haar ledenaantal het afgelopen jaar zien dalen. Begin 2009 kenden de Jonge Democraten ongeveer 2.000 leden. Tegen het eind van 2017 hadden de Jonge Democraten meer dan 6.000 leden. Eind 2018 waren dat nog zo'n 5.270 leden. De animo voor landelijke activiteiten is in 2018 echter stabiel gebleven of iets gegroeid. Het tweede full-time bestuur ging van start en er heeft een verhuizing plaatsgevonden van de Haagsche Bluf naar een nieuw tijdelijk kantoor op de Lange Voorhout.

Ook dit jaar hebben de Jonge Democraten zich ervoor ingezet om het sociaalliberale gedachtegoed te verspreiden. Dit gebeurde tijdens wekelijkse activiteiten in de tien afdelingen waar sprekers werden uitgenodigd en discussies werden gevoerd. Op die manier konden leden tot nieuwe inzichten komen en van elkaars standpunten leren. De Jonge Democraten hebben dit ook in het buitenland gedaan via de koepelorganisaties LYMEC en IFLRY, maar ook door internationale bezoeken van de afdelingen en teams, zoals die naar Warschau, Sarajevo en Barcelona. Bovendien is er een team naar Tunesië afgereisd om campagne te voeren met onze zusterorganisatie tijdens de eerste vrije gemeenteraadsverkiezingen van het land. Ook op onze congressen en politiek-inhoudelijke dagen hebben wij ingezet op het vergroten van de kennis van leden op politieke onderwerpen.

Ook tijdens de gemeenteraadsverkiezingen en het referendum over de Wet Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft de JD zich gemengd in het politieke debat en heeft het heeft ook campagne gevoerd voor het kiezen van jonge en progressieve leden in de Gemeenteraad. Zo is er een trainingsprogramma en netwerk opgezet voor jonge progressieve kandidaten.

De JD heeft een aantal tegenslagen moeten verwerken in 2018, die vooral financieel van aard waren. Zowel de subsidie als de contributie lijken te hoog zijn ingeschat, en de uitgaven moesten dan ook beperkt worden gedurende het jaar. Dit is echter maar gedeeltelijk gelukt, ook omdat de informatie over de tegenvallende inkomsten later dan gebruikelijk is ontvangen. Al met al is in 2018 wederom geld onttrokken uit de algemene reserve.

Voor 2019 ziet de begroting (exclusief de afdelingen), die in het septembercongres van 2018 is goedgekeurd, er als volgt uit:

	€
BATEN	
Contributies	72.500
Subsidie	178.000
Overige baten	74.500
	<u>325.000</u>
LASTEN	
Huisvesting-, kantoor- en administratiekosten	66.300
Landelijke activiteiten	81.400
Scholing en vorming	19.500
Bestuurskosten	48.250
Internationaal	35.000
Promotie	11.500
Ledenblad Demo	4.000
Lustrumactiviteiten	20.000
Afdelingen en commissies	44.000
	<u>329.950</u>
Totaal lasten	<u>329.950</u>
Resultaat voor financiële baten en lasten	-/- 4.950
Financiële baten en lasten (-/- is last)	500
Resultaat boekjaar	<u>-/- 4.450</u>

3. Financiële uitkomsten 2018

Vereniging Jonge Democraten, exclusief de afdelingen

Het jaar 2018 sluit af met een negatief resultaat van € 19.470 tegenover een begroot negatief resultaat van €218. De baten zijn lager uitgevallen, voornamelijk doordat de subsidie voor 2018 lager is uitgevallen dan begroot. De toename van de subsidie als gevolg van de stijging van het zetelaantal van D66 in de Tweede Kamer was te positief ingeschat. Waarschijnlijk had dat ook te maken met groeiende ledenaantallen bij andere PJO's. Er is nog in kunnen grijpen in de uitgaven, maar niet dusdanig om een negatief resultaat te voorkomen. De onderrealisatie hebben met name op de volgende categorieën plaatsgevonden:

- Landelijke activiteiten; De kosten konden op een aantal plekken omlaag door activiteiten op ons Landelijk Bureau te organiseren. Het introductiemoment in het najaar is goedkoper georganiseerd en er is flink bespaard op politiek inhoudelijke activiteiten. Ook is er minder drankinkoop geweest dan begroot.
- Scholing en vorming: het trainersweekend en de academiedag zijn goedkoper georganiseerd.
- Internationaal: Zowel het Euro-Arab Seminar als de Straatsburgreis hebben in 2018 niet plaatsgevonden. Verder is er door het jaar heen geprobeerd terughoudend om te gaan met geld voor internationale projecten.
- Promotie: Om kosten te drukken is er minder promotiemateriaal aangeschaft dan vooraf gepland.
- DEMO: Het drukken van de DEMO bleek een stuk goedkoper te kunnen dan was ingeschat.

Afdelingen

Op verzoek van de extern accountant en in nauwe samenspraak met de kascontrolecommissie heeft het Landelijk Bestuur in 2014 vastgesteld dat zij juridisch gezien de verantwoordelijkheid draagt over de financiën van de gehele vereniging. Feitelijk betekent dit dat het bestuur ook verantwoording dient af te leggen over de financiën op decentraal niveau. Immers het Landelijk Bestuur handelt als bestuurder van de Vereniging Jonge Democraten. Die vereniging staat bekend als één rechtspersoon, hetgeen impliceert dat afdelingen geen separate rechtspersonen zijn. Daarom worden met ingang van 2014 de cijfers van de afdelingen opgenomen in de jaarrekening van de Jonge democraten.

Onderstaand vindt u een verkorte balans en rekening van baten en lasten van de afdelingen, welke dus in de jaarrekening is verwerkt.

Balans van de afdelingen

<u>Debet</u>				<u>Credit</u>	
	31-12-18	31-12-17		31-12-18	31-12-17
Debiteuren	0	0	Crediteuren	8.251	483
Vorderingen	0	483	Schulden	0	386
Liquide middelen	8.251	386			
Totaal	8.251	869	Totaal	8.251	869

Rekening van baten en lasten afdelingen

	2018	2018	2017
	<u>Begroting</u>	<u>Werkelijk</u>	<u>Werkelijk</u>
Bijdrage Landelijk Bureau	40.355	28.260	43.656
Overige baten	27.423	22.403	13.141
Totaal baten	67.778	50.663	56.797
Landelijke activiteiten	29.768	21.600	29.303
Scholing en vorming	8.966	4.442	6.296
Bestuur	2.596	2.651	2.901
Internationaal	6.514	12.967	7.052
Promotie	8.673	7.736	9.613
Financiële baten en lasten	1.379	1.267	1.246
Totaal lasten	57.896	50.663	56.411
Resultaat boekjaar afdelingen	9.882	0	386

De post "Landelijke activiteiten" bestaat vooral uit de wekelijkse activiteiten die de afdelingen organiseren. Het gaat hierbij vooral om gastsprekers, debatavonden en trainingen. Deze activiteiten staan ook open voor niet-leden en zijn vooral bedoeld om jongeren te betrekken bij politieke en maatschappelijke thema's. Trainingen en debatavonden hebben daarnaast ook een scholingskarakter.

De post "Internationaal" bestaat uit uitwisselingen met Europese zusterorganisaties. Het is vooraf moeilijk in te schatten voor afdelingen of ze een uitwisseling gaan organiseren en hoe dat financieel gaat uitpakken. De hogere uitgaven worden gecompenseerd door hogere inkomsten. Het grootste gedeelte van de kosten wordt opgebracht door de deelnemers van deze reizen en een klein gedeelte wordt vergoed via projectsubsidies vanuit de landelijke middelen.

4. Balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)

	31 december 2018	31 december 2017
Activa		
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Gelieerde organisaties	41.708	4.162
Ministerie van BZK	35.551	37.918
Overige vorderingen en overlopende activa	18.346	11.643
	<u>95.605</u>	<u>53.723</u>
Liquide middelen	174.036	227.145
	<u>269.641</u>	<u>280.868</u>
Passiva		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	169.582	180.551
Bestemmingsreserve	81.000	89.500
	<u>250.582</u>	<u>270.051</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	11.583	1.244
Overige schulden en overlopende passiva	7.476	9.573
	<u>19.059</u>	<u>10.817</u>
	<u>269.641</u>	<u>280.868</u>

5. Rekening van Baten en Lasten 2018

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
BATEN			
Contributies	72.500	60.411	70.833
Subsidie	218.800	172.665	173.183
Overige baten	92.428	65.663	57.084
	<u>383.728</u>	<u>298.739</u>	<u>301.100</u>
LASTEN			
Huisvesting-, kantoor- en administratiekosten	76.100	74.093	89.544
Landelijke activiteiten	124.568	102.097	120.107
Scholing en vorming	36.966	31.635	33.783
Bestuurskosten	51.846	49.162	40.817
Internationaal	48.014	26.397	17.618
Promotie	33.173	26.525	40.075
Ledenblad Demo	11.000	5.616	3.783
Totaal lasten	<u>381.667</u>	<u>315.524</u>	<u>345.727</u>
Resultaat voor financiële baten en lasten	2.061	-/- 16.785	-/- 44.627
Financiële baten en lasten (-/- is last)	-/- 2.279	-/- 2.685	-/- 1.718
Resultaat boekjaar	<u>-/- 218</u>	<u>-/- 19.470</u>	<u>-/- 46.345</u>
Bestemming resultaat			
Algemene reserve	-/- 4.218	-/- 10.970	-/- 42.845
Bestemmingsreserve lustrum	4.000	4.000	4.000
Bestemmingsreserve verkiezingen	0	-/- 12.500	-/- 7.500
	<u>-/- 218</u>	<u>-/- 19.470</u>	<u>-/- 46.345</u>

6. Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat

Verslaggevingsvoorschriften

De jaarrekening is met inachtneming van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C.1. "Kleine organisaties zonder winststreven" opgesteld.

Balans

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

De financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op onder de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling beschreven manier gewaardeerd.

Alle overige in de balans opgenomen posten zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

De Vereniging is niet vennootschapsbelastingplichtig.

7. Toelichting op de balans

(in euro's)

7.1 Vlottende activa

Vorderingen

Gelieerde organisaties

	31 december 2018	31 december 2017
Vereniging Politieke Partij Democraten 66	41.330	4.162
Vrienden van de Jonge Democraten	378	0
	<u>41.708</u>	<u>4.162</u>

Over het saldo is in 2018 geen rente berekend. In 2017 werd er nog 3,5% over het gemiddelde saldo berekend.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	31 december 2018	31 december 2017
Te ontvangen reguliere subsidie boekjaar	35.551	37.918
Te ontvangen subsidie	<u>35.551</u>	<u>37.918</u>

De daadwerkelijke subsidie over 2018 is afhankelijk van het landelijk aantal leden van alle politieke partijen en kan derhalve afwijken van het in deze jaarrekening opgenomen bedrag aan subsidie. Bij de subsidie aanvraag is uitgegaan van een aantal van 5.000 leden per 1 januari 2018, terwijl het werkelijke aantal leden uit hoofde van Wet financiering politieke partijen (Wfpp) per 1 januari 2018 3.884 bedraagt. Een eventueel verschil in de afrekening 2018 zal in 2019 worden verantwoord.

Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2018	31 december 2017
Vooruitbetaalde kosten	10.247	5.822
Te ontvangen contributies	0	5.583
Te ontvangen rente	0	238
Overige overlopende activa	8.099	0
Saldo	<u>18.346</u>	<u>11.643</u>

Liquide middelen

	31 december 2018	31 december 2017
Rabobank	65.654	125.988
ING Bank	0	771
ASN Bank	100.131	100.000
	-----	-----
Liquide middelen Landelijk Bureau	165.785	226.759
Liquide middelen afdelingen	8.251	386
	-----	-----
Saldo	<u>174.036</u>	<u>227.145</u>

7.2 Eigen Vermogen

Algemene reserve

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo per 1 januari	180.551	223.396
Resultaat boekjaar	-/- 10.970	-/- 42.845
	-----	-----
Saldo per 31 december	<u>169.582</u>	<u>180.551</u>

Het bestuur kan zonder belemmeringen beschikken over de algemene reserve, mits besteed voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

Bestemmingsreserves

	31 december 2018	31 december 2017
Weerstandsvermogen	60.000	60.000
Verkiezingen	0	12.500
Lustrum	21.000	17.000
Saldo	<u>81.000</u>	<u>89.500</u>

Toelichting bestemmingsreserves:

De bestemmingsreserves zijn vrij besteedbaar, dat wil zeggen alleen voor het doel waarvoor het is ingesteld. Het bestuur en de Algemene Ledenvergadering zijn gerechtigd de bestemming van elke reserve te wijzigen.

Bestemmingsreserve weerstandsvermogen

Voor de continuïteit van de organisatie acht het bestuur, mede gezien de groei van de leden en daarmee ook de organisatie, een minimum vermogen noodzakelijk van € 60.000.

Bestemmingsreserve verkiezingen

Bestemmingsreserve ingesteld door de Algemene Ledenvergadering der Jonge Democraten. De reserve dient ter reservering van gelden voor verkiezingscampagnes. Onttrekkingen vanuit de reserve kunnen uitsluitend worden gedaan in jaren van verkiezingen (of verkiezingscampagnes) voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenteraadsverkiezingen of het Europees Parlement.

Bestemmingsreserve lustrum

Bestemmingsreserve, in 2005 ingesteld, om een vijfjarig lustrum binnen de vereniging te kunnen vieren. Onttrekkingen kunnen uitsluitend worden gedaan in het jaar waarin de vereniging een lustrum heeft behaald en zijn uitsluitend ten behoeve van uitgaven in het kader van dit lustrum. Het doel is tot op heden om deze reserve elk jaar met minimaal € 4.000 te doen groeien, vanaf 2019 is gekozen om dit nog maar met €3000 per jaar te doen, wat het bestuur voldoende acht voor het vieren van het lustrum. Het volgende lustrum is in het jaar 2019. In 2018 is nog € 4.000 gedoteerd aan de bestemmingsreserve, waarna de reserve ultimo 2018 € 21.000 bedraagt.

7.3 Kortlopende schulden

Crediteuren

	31 december 2018	31 december 2017
Crediteuren afdelingen	0	483
Crediteuren Landelijk Bureau	11.583	761
	-----	-----
Saldo	<u>11.583</u>	<u>1.244</u>

Overige schulden en overlopende passiva

	31 december 2018	31 december 2017
Accountantskosten	7.201	7.200
Te betalen overige kosten	275	2.373
	-----	-----
Saldo	<u>7.476</u>	<u>9.573</u>

7.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurcontract

Door de Vereniging is per 1 april 2018 is er een huurovereenkomst afgesloten voor kantoorruimte aan de Lange Voorhout 86 te Den Haag. Dit huurcontract loopt tot 31 december 2019. De huur bedraagt € 15.850 per jaar.

8. Toelichting op de rekening van Baten en Lasten

8.1 Baten

Contributies

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Contributies Combileden	45.000	41.851	47.971
Contributies JD leden	27.500	18.560	22.862
Saldo	<u>72.500</u>	<u>60.411</u>	<u>70.833</u>

Subsidie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Subsidie over het betreffende kalenderjaar	218.800	177.755	189.592
Afrekening subsidie vorig kalenderjaar	-	-/- 5.090	-/- 16.409
Saldo	<u>218.800</u>	<u>172.665</u>	<u>173.183</u>

Overige baten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Bijdrage congressen	17.750	18.390	14.129
Bijdrage D66	8.500	8.485	8.485
Bijdrage internationale reizen	1.000	69	2.690
Bijdrage PI activiteiten	3.250	746	410
Bijdrage symphosia / excursies	5.000	0	2.477
Bijdrage introductie activiteiten	2.000	949	2.046
Schenken en giften	3.000	2.452	2.068
Bijdrage talentontwikkeling / summer school	1.400	5.035	0
Bijdrage seminar	16.000	250	0
Bijdrage overige bijeenkomsten	1.250	1.158	8.774
Overige	16.500	13.977	2.864
Saldo overige baten Landelijk Bureau	<u>75.650</u>	<u>51.511</u>	<u>43.943</u>
Overige baten afdelingen	16.778	14.152	13.141
Saldo overige baten totaal	<u>92.428</u>	<u>65.663</u>	<u>57.084</u>

De baten voor de summer school zijn hoger uitgevallen vanwege een subsidie van IDI.

8.2 Lasten

Huisvesting-, Kantoor-, en administratiekosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Huisvestingskosten	27.000	24.769	35.368
Doorbelaste personeelskosten Democraten 66	24.900	24.900	24.100
Accountantskosten	9.000	7.200	7.200
Portikosten	2.500	129	2.199
Automatiseringskosten	4.000	7.080	8.313
Archiefkosten	3.000	6.000	6.131
Overige kosten	5.700	4.015	6.233
Saldo	<u>76.100</u>	<u>74.093</u>	<u>89.544</u>

Landelijke activiteiten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Congressen	59.500	60.367	61.266
Introweekenden	6.300	3.097	4.079
PI activiteiten en commissies	10.500	2.865	4.034
Overige	18.500	14.168	21.425
Saldo landelijke activiteiten Landelijk Bureau	<u>94.800</u>	<u>80.497</u>	<u>90.804</u>
Overige landelijke activiteiten afdelingen	<u>29.768</u>	<u>21.600</u>	<u>29.303</u>
Saldo landelijke activiteiten totaal	<u>124.568</u>	<u>102.097</u>	<u>120.107</u>

Scholing en vorming

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Kaderbijeenkomsten	17.500	18.585	18.462
Scholing en vorming	10.500	8.608	9.025
Saldo scholing en vorming Landelijk Bureau	<u>28.000</u>	<u>27.193</u>	<u>27.487</u>
Scholing en vorming afdelingen	<u>8.966</u>	<u>4.442</u>	<u>6.296</u>
Saldo scholing en vorming totaal	<u>36.966</u>	<u>31.635</u>	<u>33.786</u>

Bestuurskosten	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Reis en verblijfkosten bestuur en kader	18.000	15.932	21.957
Vacatiegeld bestuur	30.000	28.356	10.008
Vergader en representatiekosten bestuur (inclusief reünisten)	1.250	2.030	3.959
Telefoonkosten bestuur	0	193	1.992
	-----	-----	-----
Saldo bestuurskosten Landelijk Bureau	49.250	46.511	37.916
Bestuurskosten afdelingen	2.596	2.651	2.901
	-----	-----	-----
Saldo bestuurskosten totaal	<u>51.846</u>	<u>49.162</u>	<u>40.817</u>

Met ingang van het bestuursjaar september 2017 - september 2018 ontvangt het zes koppig full-timebestuur een vacatievergoeding. Een deel van 2018 waren er echter slechts 5 bestuursleden.

Internationaal	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Excursie EP	5.000	0	2.483
Lidmaatschappen	3.000	3.142	3.033
Congressen en seminars	32.000	7.170	1.639
Projecten	1.500	3.118	3.411
	-----	-----	-----
Saldo internationaal Landelijke Bureau	41.500	13.430	10.566
Internationaal afdelingen	6.514	12.967	7.052
	-----	-----	-----
Saldo internationaal totaal	<u>48.014</u>	<u>26.397</u>	<u>17.618</u>

De internationale projecten zijn een stuk lager uitgevallen doordat het Euro-Arab seminar en de excursie naar het EP geen doorgang vonden. Daarnaast is minder aan internationale projecten besteed dan gepland. Op landelijk niveau worden er reizen georganiseerd naar de congressen van LYMEC en IFLRY en worden bezoeken aan zusterorganisatie gebracht. Ook organiseren de afdelingen uitwisselingen met onze internationale zusterorganisaties.

Promotie	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Promotiemateriaal, ledenwerving en -activering	9.000	9.544	11.689
Campagnekosten verkiezingen	12.500	8.289	14.519
Overig	3.000	956	4.254
Saldo promotie Landelijke Bureau	<u>24.500</u>	<u>18.789</u>	<u>30.462</u>
Promotie afdelingen	8.673	7.736	9.613
Saldo promotie totaal	<u>33.173</u>	<u>26.525</u>	<u>40.075</u>

Ledenblad Demo	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Drukwerk	11.000	5.520	2.488
Overig	0	96	1.295
Saldo	<u>11.000</u>	<u>5.616</u>	<u>3.783</u>

In 2018 zijn er twee uitgaven van de DEMO gerealiseerd, in 2017 was dit er één.

8.3 Financiële baten en lasten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Rente bank	1.000	54	246
Rente rekening-courant Politieke Partij Democraten 66	600	0	1.023
Bankkosten	-/- 2.500	-/- 1.472	-/- 1.741
Saldo Landelijke Bureau	<u>-/- 900</u>	<u>-/- 1.418</u>	<u>-/- 472</u>
Financiële lasten afdelingen	-/- 1.379	-/- 1.267	-/- 1.246
Financiële baten en lasten totaal (-/- is last)	<u>-/- 2.279</u>	<u>-/- 2.685</u>	<u>-/- 1.718</u>

ONDERTEKENING VAN DE JAARREKENING DOOR HET BESTUUR

Den Haag, 28 juni 2019

Vereniging Jonge Democraten

D.M.P. van Driel (voorzitter)

M. Lemmers (algemeen secretaris)

M.L. Porte (penningmeester)

C.P.D. Van Vugt

M. Gorissen

9. Overige gegevens

Bestemming resultaat

Het negatieve resultaat over 2018 van € 19.470 is vooruitlopend op de goedkeuring door het Congres in mindering gebracht op de algemene reserve (€ 10.970), in mindering gebracht op de verkiezingsreserve (€ 12.500) en gedoteerd aan de bestemmingsreserve lustrum (4.000).

Ledenaantal

Het ledenaantal, zoals bedoeld in de Wet financiering politieke partijen (Wfpp), bedroeg per 1 januari 2018 3.884. Dat is een afname van 2,2% ten opzichte van het aantal van 3.970, per 1 januari 2017.

registeraccountants

Adres • De Brand 40
3823 LL Amersfoort
Postadres • Postbus 468
3800 AL Amersfoort

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Jonge Democraten te Den Haag

A. Verklaring over de in het jaarverslag 2018 opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging Jonge Democraten te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het Jaarverslag 2018 Vereniging Jonge Democraten opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Jonge Democraten op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven (RJK C1).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de rekening van baten en lasten over 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Jonge Democraten zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

registeraccountants

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amersfoort, 28 juni 2019

CROP registeraccountants

Was getekend

A solid black rectangular box used to redact the signature of the representative.

Jaarverslag 2018

Stichting Internationaal
Democratisch Initiatief D66

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Bestuursverslag	3
2. Balans per 31 december 2018	7
3. Rekening van baten en lasten 2018	8
4. Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat	9
5. Toelichting op de balans	10
5.1 <i>Vlottende activa</i>	10
5.2 <i>Eigen vermogen</i>	11
5.3 <i>Kortlopende schulden</i>	11
6. Toelichting op de rekening van baten en lasten	13
6.1 <i>Baten</i>	13
6.2 <i>Lasten</i>	13
6.3 <i>Financiële baten en lasten</i>	15
7. Overige gegevens	16
8. Ondertekening	17

1. Bestuursverslag

De Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66, gevestigd Lange Houtstraat 11 te Den Haag, is in 1997 opgericht.

De Stichting heeft tot doel het ondersteunen van democratiseringsprocessen in het Europese nabuurschap. D66 biedt via IDI praktische hulp en training aan geestverwante partijen en bewegingen. Een training kan gericht zijn op campagne voeren, lokaal bestuur, maar ook (sociaal-)liberaal gedachtegoed als onderwerp hebben. Tevens stimuleert Stichting IDI de actieve betrokkenheid van jongeren en vrouwen bij haar zusterpartijen. D66 profiteert van de opgedane kennis op het gebied van democratie en internationale samenwerking en bouwt via IDI een netwerk op in landen rondom de Europese Unie.

Bestuur

Tjeerd Dierckxsens	Voorzitter
Michiel van der Eng	Penningmeester
Ivanka Bloom	Lid

De leiding van de stichting ligt bij de directie, vanaf juli 2017 is dit Sander Bus.

Terugblik op 2018

Het resultaat over 2018 bedraagt € 5.458 negatief. De algemene reserve per 31 december 2018 bedraagt € 41.693. Het bestuur kan zonder belemmeringen beschikken over de algemene reserve, mits besteed voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

Zuidoost-Europa

In Zuidoost-Europa lag in 2017 de focus van onze samenwerking op Bosnië-Herzegovina. Deze samenwerking is in 2018 verder versterkt met ondersteuning van het opleidingsprogramma voor vrouwen. Dit programma heeft er in de afgelopen jaren voor gezorgd dat binnen onze partnerorganisatie de gendergelijkheid met sprongen is toegenomen. De doelstelling is om een gelijke verdeling van mannen en vrouwen op alle verkozen posities te realiseren, wat bij de landelijke verkiezingen dit jaar ruimschoots werd gehaald. Ook werden communicatieseminars en workshops over professionalisering van de partijorganisatie georganiseerd, en deelname aan internationale congressen voor het uitbouwen van het netwerk ondersteund.

Naast Bosnië-Herzegovina is aandacht uitgegaan naar partners uit Servië, Macedonië en Montenegro. Deelnamen aan het Regional Expert Netwerk, georganiseerd in samenwerking met het European Liberal Forum, is gefaciliteerd. Ook was aandacht voor de gevoelige regionale dynamiek, tijdens een in Nederland georganiseerde filmavond.

Oostelijk Partnerschap

In Wit-Rusland en Oekraïne werken we samen met voornamelijk jongerenorganisaties aan inhoudelijke en capaciteitsontwikkeling. Onderwerpen die daarbij aan bod kwamen waren o.a. politieke ideologie en theorie, tolerantie en discriminatie en debatcursussen. Extra aandacht ging dit jaar uit naar train-de-trainer-sessies, waarin leden van de partnerorganisaties worden opgeleid om in – en buiten – hun organisatie zelf trainingen te verzorgen. Zo wordt de organisatie steeds zelfstandiger in het verder ontwikkelen van hun capaciteiten.

Waar mogelijk faciliteerden we samenwerking met andere partners uit het netwerk, bijvoorbeeld in een online ontwikkelingsprogramma rond het concept liberalisme, waarbij partners uit Georgië en Jordanië zijn betrokken. Ook onze partners zelf kijken verder dan hun eigen achterban. Zo organiseerde onze partner in Armenië een inclusieve bijeenkomst voor een breed scala aan organisaties uit het land, waar uitgebreid werd ingegaan op liberale waarden.

Midden-Oosten

Kennisuitwisseling en uitbreiding van het partnernetwerk waren leidend bij de activiteiten van Stichting IDI / D66 in het Midden-Oosten. Een delegatie van D66'ers met professionele ervaring in het Midden-Oosten reisde daarvoor af naar de Koerdische Regio in Irak, waar de mogelijkheden tot samenwerking nader werden besproken met diverse niet-gouvernementele organisaties. Ook bezocht een delegatie van Kamerleden Jordanië, waar de vluchtelingenproblematiek de focus was en ook werd gesproken met mogelijke partners.

Naast kennisuitwisseling lag de focus in 2018 op het op- en uitbouwen van het internationale netwerk van de lokale partners. Dat werd in de praktijk vertaald naar het leveren van een bijdrage aan relevante activiteiten van andere partners in het netwerk, zoals deelname van onze Libanese, Jordanese, Tunesische en Egyptische geestverwanten aan een *side-event* georganiseerd door onze Poolse partner tijdens de VN-klimaatconferentie (COP24) in Polen.

Noord-Afrika

In 2018 is de samenwerking met bestaande partners in Noord-Afrika geïntensiveerd en uitgebreid. Met partners in Tunesië en Marokko werden uitwisselingen georganiseerd met D66 ter versterking van capaciteit van de organisaties en het kader. Ook werd op inhoudelijke thema's kennis uitgewisseld, onder andere over op het gebied van duurzaamheid en deelname van vrouwen aan de maatschappij en politiek. In Tunesië werden daarnaast in samenwerking met wetenschappelijk bureau van onze partner succesvolle trainingen georganiseerd over liberalisme en politieke communicatie.

Vanuit de overtuiging dat organisaties niet in isolement functioneren en van elkaar kunnen leren, is dit jaar extra aandacht besteed aan het faciliteren van samenwerking van onze partners met andere organisaties in het internationale netwerk en integratie in liberale netwerken. Daarvoor zijn bijvoorbeeld fringe-meetings op internationale congressen georganiseerd waar leden van de partnerorganisaties als experts aanwezig waren, zijn multi-partneroverleggen geïnitieerd en werd deelname van partners aan relevante activiteiten van andere partners gefaciliteerd.

Zoals ook in voorgaande jaren hebben jongeren en vrouwen speciale aandacht binnen de activiteiten van de stichting. Het ondersteunen van de Winter Academy voor jonge politiek geïnteresseerden van onze partner in Tunesië is daar een sprekend voorbeeld van.

Internationale netwerken

Stichting IDI / D66 Internationaal hecht belang aan internationale samenwerking. Daarom is er in Europa aansluiting bij ALDE en het European Liberal Forum (ELF) en wereldwijd bij Liberal International (LI). Ook wordt waar mogelijk samengewerkt met het Arab Liberal Forum, Africa Liberal Network, en de jongerenorganisaties LYMEC en IFLRY.

In 2018 was een D66-delegatie aanwezig bij de congressen van ALDE in Sofia, Bulgarije, en Madrid, Spanje. Ook was een delegatie betrokken bij de LI-congressen in Berlijn, Duitsland en Dakar, Senegal. Deze gelegenheden grijpen we aan voor het internationaal uitwisselen van beleidsvraagstukken en voor het integreren van de samenwerkingspartners uit de NFRP-NPPP-programma's. In 2018 faciliteerden we daarvoor deelname van een delegatie uit Tunesië aan het LI-congres in Dakar, waar zij deelnamen aan een expert-panel. Onze Bosnische partner ondersteunden we in het bijwonen van het ALDE congres in Madrid en het uitbreiden van hun Europese netwerk. Daarbij ondersteunden we een Chileense partij bij het voorleggen van hun resolutie over euthanasie aan de wereldwijde liberalen in Berlijn ter versterking van hun positie bij de discussie over dit onderwerp in Chili. Ook ondersteunden we de congressen van de wereldwijde liberale jongerenorganisatie IFLRY in Accra, Ghana, en Barcelona, Spanje. Deelname van jongerenpartijen van onze partners in de MENA-regio was hierbij een speerpunt.

Ter ontwikkeling van de ideologische onderlegging van het partijwerk werd binnen het ELF-netwerk een seminar georganiseerd, in samenwerking met het wetenschappelijk bureau. Deelnemers uit de EU en Zuidoost-Europa verdiepten zich een weekend lang in de achtergrond van het gedachtegoed, en de vertaalslag naar beleid. Daarnaast werken we met verschillende partners binnen het ELF-netwerk aan een Regional Expert Network in Zuidoost-Europa en publiceerden een Engelse vertaling van de grondslagen van het sociaal-liberalisme, welke vrij verkrijgbaar is voor alle geïnteresseerde partners.

Stichting IDI / D66 Internationaal is dankbaar dat zij in de gelegenheid wordt gesteld om haar werkzaamheden uit te dragen, en trots op behaalde resultaten in 2018. We kijken uit naar het voortzetten van de projecten en partnerschappen in 2019 en verder.

Begroting 2019

De succesvolle samenwerkingen met vaste partnerorganisaties zetten we in 2019 voort en worden waar mogelijk verdiept. Aandacht blijft voor het opleiden en betrekken van jongeren en vrouwen in de politiek, en naast mensenrechten staan ook migratie klimaatverandering op de radar.

In Zuidoost-Europa wordt de samenwerking in Bosnië-Herzegovina verder uitgebouwd. Naast het opleidingsprogramma voor vrouwen is aandacht voor bredere capaciteitsontwikkeling binnen de organisatie, en de ontwikkeling van de jongerentak. In de bredere regio zetten we de samenwerking in de Regional Academy en het Regional Expert Network voort, waarin naast capaciteitsontwikkeling ook het versterken van het regionale netwerk een belangrijke doelstelling is. In samenwerking met het ELF organiseren we een regionaal Mentorship-programma, waarin partij kader wordt bijgeschoold in de weg naar toetreding tot de EU.

Jongeren blijven centraal staan bij de samenwerkingen in het Oostelijk Partnerschap. De beproefde concepten uit voorgaande jaren vinden ook in 2019 doorgang voor een nieuwe lichter talenten. De thema-afdeling Internationale Samenwerking van D66 besteedt dit jaar speciale aandacht aan Oekraïne in het kader van de presidentieel en parlementsverkiezingen, in een wederzijds uitwisselingsprogramma. In Georgië wordt gewerkt aan leiderschapstrainingen ter versterking van het topkader.

In Noord-Afrika wordt de samenwerking met onze Tunesische partner uitgebouwd; bestaande succesvolle activiteiten krijgen een nieuwe editie en nieuwe initiatieven, zoals het ontwikkelen van kennis over peilingen en focusgroepen, worden ondersteund. In Marokko wordt met andere Nederlandse organisaties actief in hetzelfde veld gewerkt aan opleidingsprogramma's die niet enkel de jongeren en vrouwen bereiken die al politiek actief zijn, maar juist hen die normaal niet zo snel in dit soort programma's worden opgenomen. Het overbruggen van ideologieën zien we hierbij als een belangrijk gegeven.

Noord-Afrika en het Midden-Oosten leven met de directe gevolgen van migratie en klimaatverandering. Dit vindt aansluiting in de projecten die voor 2019 worden opgezet. Zo ondersteunen we een project dat door middel van film vluchtelingen de mogelijkheid biedt na te denken over vrijheid en liberale waarden, en wordt met Liberal International gewerkt aan uitwisseling met Marokko over klimaatrechtvaardigheid.

In 2019 blijft Stichting IDI / D66 Internationaal zich inzetten voor sociaal-liberale en democratische waarden. Dit zou niet mogelijk zijn zonder de steun van de ministeries van Buitenlandse Zaken en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De Stichting wil de Nederlandse regering dan ook bedanken voor het inschakelen van de politieke partijen om bij te dragen aan het meer pluralistisch en democratisch maken van onze Europese nabuurschap, waarmee zij voor de Stichting de volgende werkbegroting 2019 mogelijk maakt:

BATEN	
Subsidie	557.780
Bijdrage gelieerde organisaties	0
Totaal baten	<u>557.780</u>
LASTEN	
Indirecte salarissen en sociale lasten	127.190
Indirecte overige kosten	46.790
Programmakosten	383.800
Totaal lasten	<u>557.780</u>
Resultaat voor financiële baten en lasten	<u>0</u>
Financiële baten en lasten (-/- is last)	0
Resultaat boekjaar	<u>0</u>

2. Balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)

	31 december 2018	31 december 2017
Activa		
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Ministerie van BZK	45.708	40.007
Ministerie van BZ	4.244	0
Overige vorderingen en overlopende activa	9.388	2.743
	<u>59.340</u>	<u>42.750</u>
Liquide middelen	166.636	166.065
	<u>225.976</u>	<u>208.815</u>
Passiva		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	41.693	47.151
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Ministerie van BZ	11.750	16.498
Gelieerde organisaties	99.877	44.635
Crediteuren	55.683	70.067
Overige schulden en overlopende passiva	16.973	30.464
	<u>184.283</u>	<u>161.664</u>
	<u>225.976</u>	<u>208.815</u>

3. Rekening van baten en lasten 2018

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
BATEN			
Subsidie	432.733	537.197	386.724
Totaal baten	<u>432.733</u>	<u>537.197</u>	<u>386.724</u>
LASTEN			
Indirecte salarissen en sociale lasten	97.762	138.830	98.911
Indirecte overige kosten	40.370	62.465	53.821
Programmakosten	294.101	340.943	264.479
Totaal lasten	<u>432.233</u>	<u>542.238</u>	<u>417.211</u>
Resultaat voor financiële baten en lasten	<u>500</u>	<u>-/- 5.041</u>	<u>-/- 30.487</u>
Financiële baten en lasten (-/- is last)	<u>-/- 500</u>	<u>-/- 417</u>	<u>-/- 372</u>
Resultaat boekjaar	<u>0</u>	<u>-/- 5.458</u>	<u>-/- 30.859</u>
Resultaatbestemming			
Dotatie aan de algemene reserve	0	-/- 5.458	-/- 30.859
Resultaat boekjaar	<u>0</u>	<u>-/- 5.458</u>	<u>-/- 30.859</u>

4. Grondslagen voor waardering en bepaling resultaat

Verslaggevingsvoorschriften

De jaarrekening is met inachtneming van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C.1. "Kleine organisaties zonder winststreven" opgesteld.

Balans

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

De financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op onder de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling beschreven manier gewaardeerd.

Alle overige in de balans opgenomen posten zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

De stichting is niet vennootschapsbelastingplichtig.

5. Toelichting op de balans

5.1 Vlottende activa

Vorderingen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	31 december 2018	31 december 2017
Te ontvangen subsidie boekjaar	45.708	40.007
Te ontvangen subsidie	<u>45.708</u>	<u>40.007</u>

De volledige subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bedraagt voor 2018 € 228.540. De totale kosten die hiervoor binnen IDI gemaakt zijn bedragen € 236.833. Er is een voorschot ontvangen van € 182.832. Het restant ad € 45.708 zal in het najaar van 2019 worden afgewikkeld.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Te ontvangen subsidie boekjaar	4.244	0
Te ontvangen subsidie	<u>4.244</u>	<u>40.007</u>

De volledige Matrasubsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bedraagt voor 2018 € 84.875. De totale kosten die hiervoor binnen IDI gemaakt zijn bedragen € 85.036. Er is een voorschot ontvangen van € 80.631. Het restant ad € 4.244 zal in 2019 worden afgewikkeld.

Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2018	31 december 2017
Overig	9.388	2.743
Saldo	<u>9.388</u>	<u>2.743</u>

Liquide middelen

	31 december 2018	31 december 2017
Rekening-courant Rabobank	24.889	26.603
Spaarrekening Rabobank	141.747	139.462
Saldo	<u>166.636</u>	<u>166.065</u>

De liquide middelen staan ter vrije besteding van de stichting en zijn direct opvraagbaar.

5.2 Eigen vermogen

Algemene reserve

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo per 1 januari	47.151	78.010
Resultaat boekjaar	-/- 5.458	-/- 30.859
Saldo per 31 december	<u>41.693</u>	<u>47.151</u>

Het bestuur kan zonder belemmeringen beschikken over de algemene reserve, mits besteed voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

5.3 Kortlopende schulden

Ministerie van Buitenlandse Zaken

	31 december 2018	31 december 2017
Te betalen subsidie boekjaar	11.750	16.498
Te betalen subsidie	<u>11.750</u>	<u>16.498</u>

De volledige Shirakasubsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken bedraagt voor 2018 € 244.336. De totale kosten die hiervoor binnen IDI gemaakt zijn bedragen € 220.369. Er is een voorschot ontvangen van € 232.119. Het verschil ad € 11.750 zal in 2019 worden afgewikkeld.

Gelieerde organisaties

	31 december 2018	31 december 2017
Vereniging Politieke Partij Democraten D66	84.366	44.635
Mr. Hans van Mierlo Stichting	15.510	0
Saldo	<u>99.877</u>	<u>44.635</u>

Om administratieve redenen wordt er vanaf dit jaar geen rente meer berekend over het rekening-courant saldo. In 2017 werd er nog 3,5% berekend over de gemiddelde stand.

Crediteuren

	31 december 2018	31 december 2017
Saldo conform crediteurenadministratie	<u>55.683</u>	<u>70.067</u>

Overige schulden en overlopende passiva

	31 december 2018	31 december 2017
Accountantskosten	4.900	5.800
Te betalen inzake projecten	3.444	16.270
Reservering vakantiegeld en -dagen	8.448	8.155
Overig	181	239
Saldo	<u>16.973</u>	<u>30.464</u>

6. Toelichting op de rekening van baten en lasten

6.1 Baten

Subsidie	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Subsidie BZK	216.150	228.540	200.036
Subsidie BZ	216.583	305.244	214.067
Subsidie voorgaand boekjaar	0	3.413	-/- 27.379
Saldo	<u>432.733</u>	<u>537.197</u>	<u>386.724</u>

De maximaal te ontvangen subsidie is afhankelijk van het aantal zetels van D66 in de Tweede Kamer. Alleen de daadwerkelijk gemaakte kosten worden uiteindelijk vergoed. Dit geldt voor alle buitenlandse activiteiten.

6.2 Lasten

Personele lasten	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Brutoloon	68.200	77.202	61.155
Vakantiegeld	5.400	6.961	5.540
Eindejaarsuitkering	5.600	6.084	4.833
Sociale lasten	13.400	16.763	11.585
Pensioenpremie	1.600	1.422	1.495
Premies verzekering loondoorbetaling bij ziekte	0	1.529	0
Inhuur derden	0	26.593	10.312
Reiskosten woon-werkverkeer en overige personeelskosten	3.562	2.276	3.991
Saldo	<u>97.762</u>	<u>138.830</u>	<u>98.911</u>
<i>Aantal personeelsleden (fte) gedurende boekjaar</i>	<i>1,7</i>	<i>2,7</i>	<i>1,7</i>

Pensioenregeling

De pensioenregeling is ondergebracht bij een verzekeraar en is naar zijn aard een beschikbare premie regeling. De stichting heeft in het geval van een tekort bij de verzekeraar geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. De verschuldigde premies worden daarom als last in de staat van baten en lasten verwerkt in de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige indirecte lasten (niet direct toewijsbaar aan project)

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Huisvesting-, kantoor- en administratiekosten	37.170	40.880	32.590
Bestuurskosten	3.200	21.585	21.231
Saldo	<u>40.370</u>	<u>62.465</u>	<u>53.821</u>

Huisvesting-, kantoor- en administratiekosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Doorbelaste huur en kosten werkplek	30.500	32.568	27.300
Accountantkosten	6.250	7.880	5.048
Overig	420	432	242
	<u>37.170</u>	<u>40.880</u>	<u>32.590</u>

Bestuurskosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Kosten internationaal, lidmaatschappen, congres- en reiskosten	0	19.548	19.955
Reiskosten bestuur en overige bestuurskosten	3.200	2.037	1.276
Saldo	<u>3.200</u>	<u>21.585</u>	<u>21.231</u>

Programmakosten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Projecten Oost Europa	103.162	111.711	113.906
Projecten MENA region	190.939	197.684	105.138
Overige projecten	0	31.548	45.435
Saldo	<u>294.101</u>	<u>340.943</u>	<u>264.479</u>

6.3 Financiële baten en lasten

	2018	2018	2017
	Begroting	Werkelijk	Werkelijk
Bankkosten en rente	-/- 500	-/- 417	-/- 115
Rente rekening-courant Politieke Partij Democraten 66	0	0	-/- 257
	<u>-/- 500</u>	<u>-/- 417</u>	<u>-/- 372</u>

7. Overige gegevens

Bestemming resultaat

Het resultaat van negatief € 5.458 wordt onttrokken aan de algemene reserve.

8. Ondertekening

Den Haag, 28 juni 2019

Tjeerd Dierckxsens Voorzitter

Michiel van der Eng Penningmeester

Ivanka Bloom Lid

registeraccountants

Adres • De Brand 40
3823 LL Amersfoort
Postadres • Postbus 468
3800 AL Amersfoort

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66 te Den Haag

A. Verklaring over de in het jaarverslag 2018 opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66 te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het Jaarverslag 2018 Stichting Democratisch Initiatief D66 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66 op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven (RJK C1).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de rekening van baten en lasten over 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66 zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

registeraccountants

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amersfoort, 28 juni 2019

CROP registeraccountants

Was getekend

A solid black rectangular box used to redact the signature of the auditor.

Activiteitenverslag 2018 D66, Mr. Hans van Mierlo Stichting, Jonge Democraten en de Stichting Internationaal Democratisch initiatief

Onderstaand activiteitenverslag geeft een specificatie van de ondernomen activiteiten gedurende 2018, ingedeeld naar de categorieën zoals gehanteerd in de Wet Financiering Politieke Partijen. De kosten per activiteit bestaan uit de directe kosten, de directe personeelskosten verbonden aan deze activiteit en tot slot een opslag voor indirecte kosten (bijvoorbeeld huisvesting, kantoorkosten etc.).

A Politieke vormings- en scholingsactiviteiten

A.1 Cursus voor nieuwe leden

In 2018 organiseerde D66 weer periodiek bijeenkomsten in de Tweede Kamer voor nieuwe leden die gedurende het jaar lid worden. Op deze bijeenkomsten wordt toegelicht hoe je in de partij actief kan worden en waaruit het afdelingswerk, Raadswerk, werk van de Provinciale Staten en Eerste en Tweede Kamer en EP bestaat.

Daarnaast ondersteunde zij afdelingen en regiobesturen die naast nieuwe leden bijeenkomsten, ook activiteiten willen ondernemen voor mensen die nog niet lid zijn, maar D66 wel een warm hart toedragen (de zgn sympathisanten).

A.2 Cursus voor raadsleden

In 2018 organiseerden we een *Summerschool* voor gekozen raadsleden om hen te ondersteunen bij het raadswerk. In de Summerschool boden we verschillende modules voor raadsleden aan, waarin zij werden getraind in vaardigheden en kennis konden op doen. Naast de modules ter ondersteuning van het raadswerk werden er ook modules specifiek voor de fractievoorzitters aangeboden.

A.3 Cursus voor wethouders

Begin 2018 organiseerde D66 een opleiding voor kandidaat-wethouders. Het doel van deze opleiding was het voorbereiden van de kandidaten op de campagne en de eerste periode van het wethouderschap. Voor wethouders heeft D66 in 2018 drie algemene netwerk bijeenkomsten georganiseerd, waarbij per bijeenkomst aandacht werd besteed aan een beleidsonderwerp dat specifiek is gericht op de versterking van de kennis en kunde van de wethouders. Daarnaast faciliteerden wij meerdere regionale bijeenkomsten waar wethouders met overeenstemmende portefeuilles bij elkaar kwamen om onderling ervaring en kennis uit te wisselen. Ook voor wethouders waren diverse cursussen beschikbaar die zowel landelijk als regionaal gegeven werden. In 2018 was er een wethoudersleergang waarin wethouders hun vaardigheden en kennis konden ontwikkelen. Integriteit was hierbij een vast onderdeel. Ook werd er aandacht besteed aan het identificeren en voorbereiden van potentiële wethouders i.v.m. eventuele ad hoc vervangingsvragen in de toekomst.

A.4 Opleidingen Statenleden en Gedeputeerden

In 2018 werd er een *Summerschool* georganiseerd om de Statenleden verder te ondersteunen in hun Statenwerk. Ook werden er in de Summerschool modules voor de Gedeputeerden aangeboden. Eind 2018 organiseerde D66 trainingsdagen voor de kandidaat-Statenleden, om hen voor bereiden op de aankomende taken en verantwoordelijkheden.

A.5 Opleiden Burgemeesters

In 2018 werd de derde Burgemeestersleergang georganiseerd voor potentiële burgemeesterskandidaten. In deze opleiding werden burgemeesterskandidaten voorbereid op het sollicitatieproces en het ambt.

A.6 Coachen en opleiden afdelingsbesturen

In 2018 is D66 verdergegaan met het versterken van haar kader, zowel op afdelingsniveau als op regionaal niveau. Hierbij werden twee accenten gelegd, te weten het ondersteunen en helpen van afdelingen en nieuwe fracties bij (mogelijke) college onderhandelingen voor de gemeenteraad. In dat kader werd er begin 2018 een opleiding voor de kandidaat wethouders georganiseerd.

Daarnaast is gestart met het trainen van de D66-lijsttrekkers voor de Provinciale Staten en kandidaat statenleden, die in 2019 op de kandidatenlijsten staan voor de provinciale statenverkiezingen.

Om hun rol goed te kunnen invullen konden en kunnen bestuurders begeleiding vragen van de landelijke organisatie van D66. Er zijn gerichte trainingen ontwikkeld (scouting en coachen van talent, omgaan met vrijwilligers, het voeren van een permanente programmacommissie en een permanente campagne en afdelingsfinanciën) en uitgevoerd voor voorzitters, secretarissen, penningmeesters en bestuurders die zich bezighouden met talentontwikkeling en opleidingen. In dat kader zijn er twee grote opleidingsdagen gekomen waar we ook een programma aanboden aan alle nieuwe verenigingsbestuurders.

In 2018 richtten we ons in het bijzonder op alle voorbereidende activiteiten voor de Provinciale Statenverkiezingen en de Europese verkiezingen in 2019. Dit door instrumenten en draaiboek te ontwikkelen om te komen tot een nieuw verkiezingsprogramma en qua procedure een goede check te doen of alle benodigde stappen gezet zijn om deel te kunnen nemen aan de provinciale verkiezingen.

A.7 Train de D66-trainers

In 2018 organiseerde D66 een trainingssessie voor haar interne trainers. Dit was een interactieve praktijkgerichte sessie waar de ontwikkelpunten van de D66-trainers in zijn verwerkt en had tot doel het opleidingsaanbod van D66 verder te professionaliseren

A.8 Opleiden van jong talent

In januari 2018 is een nieuwe groep van 20 Young professionals gestart aan het succesvolle opleidingstraject Route66. De groep van in totaal 40 enthousiaste D66'ers (twee lichten) organiseert haar eigen programma. In het programma is plaats voor vaste onderdelen (sociaal liberaal gedachtegoed, overheidsfinanciën, verenigingsstructuur en geschiedenis D66) en wisselende onderdelen, mede afhankelijk van de samenstelling van de groep. Route66 leert de partij kennen, maakt en organiseert (open) excursies naar bijvoorbeeld het Europees Parlement, ondernemingen en andere politiek interessante locaties. Verder ondersteunen Routers bij beleidsvorming, activiteiten, projecten, campagne en congressen. Route66 is een manier om jong talent inbedding en een netwerk te bieden in de partij. Veel alumni Routers stromen door naar invloedrijke posities binnen de partij. Route66 staat ten dienste van de

lange termijn kadervorming binnen de partij. Daarnaast ondersteunt D66 het opleidingsprogramma van de Jonge Democraten, de jongerenorganisatie van de partij.

A.9 Opleiden van topkader

In 2018 organiseerde D66 de zevende editie van het Driebergen programma. Driebergen is een exclusief programma om te bouwen aan het topkader van de partij en synergie te creëren tussen de toekomstige politici en verenigingsbestuurders van D66 op Europees, landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. Per editie worden 25 leden door de landelijke Talentencommissie van D66 geselecteerd om aan het programma deel te nemen. Driebergen is meer dan een opleidingsprogramma. De programmaonderdelen vormen ook een assessmenttraject waarmee de Talentencommissie van D66 zich een gefundeerd oordeel over iedere deelnemer kan vormen en de deelnemers gericht kan adviseren over hun loopbaan binnen de partij.

A.10 Vrouwen netwerk

In 2015 heeft D66 het Els Borst Netwerk opgericht. Dit netwerk voor mannen en vrouwen heeft tot doel om vrouwen te ondersteunen en in hun kracht te zetten om zo hun inzet binnen de politiek en de partij duurzaam te vergroten. In 2018 heeft D66 weer het jaarlijkse Els Borst Netwerk Event georganiseerd, waar de leden van het netwerk elkaar hebben ontmoet en inspiratie en kennis hebben opgedaan. Daarnaast zijn er vanuit het netwerk gedurende het jaar verschillende inhoudelijke sessies georganiseerd.

B Informatievoorziening

B.1 Ledenblad de Democraat

De Democraat is in 2018 drie keer verschenen. Het ledenblad is bedoeld om de leden te informeren over verenigingsaangelegenheden, maar ook om de leden verdieping te bieden ten aanzien van actuele politieke thema's. De onkostenvergoeding van de eindredacteur is geïntegreerd in deze kostenpost. De Democraat is ook digitaal te raadplegen en is via internet voor geïnteresseerden beschikbaar.

B.2 Digitale nieuwsbrieven

De digitale nieuwsbrief voor D66-leden komt gemiddeld éénmaal per maand uit en geeft informatie over trainingen, politieke actualiteit, bijeenkomsten van D66, vacatures e.d. Rond het congres en andere belangrijke momenten is er een extra nieuwsbrief uitgekomen. Ook voor de politiek vertegenwoordigers en bestuurders van D66 is regelmatig een bestuurdersniewsbrief uitgegeven. Niet-leden kunnen zich aanmelden voor een nieuwsbrief voor geïnteresseerden.

B.3 Partijcongres

D66 organiseerde in 2018 twee landelijke congressen, waarvan één een pré-verkiezingscongres voor de Gemeenteraadsverkiezingen, Eén congres heeft plaatsgevonden in maart en de ander in oktober. De congressen waren bedoeld om gelegenheid te bieden de formele besluitvorming van de vereniging Democraten 66 te faciliteren. Daarnaast waren er gedurende deze congressen uitgebreide mogelijkheden voor de leden om te discussiëren over verschillende actuele thema's en zijn er belangrijke aankondigingen gedaan. Verder hebben de congressen een prominente rol als het gaat om ledenbinding. Ter voorbereiding zijn er

regionale congressen en afdelingsvergaderingen georganiseerd. Deze congressen en vergaderingen hebben tevens de functie om de verbindingen en netwerken op regionaal en lokaal niveau te versterken en uitwisseling mogelijk te maken.

B.4 Ondersteuning regionale en lokale activiteiten

Inmiddels heeft het plan “Verbindende Vereniging 2.0.” haar positieve uitwerking gehad binnen de vereniging. Zowel regiobesturen als afdelingsbesturen richten hun bestuursfuncties in langs de lijn van zogenaamde evenknieën.

In begin 2018 zijn we aan de slag gegaan met de innovatieve vereniging D66, die zich heeft gericht op het behouden van de ingezette lijn van professionalisering en tevens op het aanspreken en aantrekken van mensen die D66-gedachtegoed omarmen maar (nog) niet lid zijn. Dit past in een bredere maatschappelijke trend dat mensen minder snel lid worden van een politieke vereniging, maar wel politiek betrokken zijn.

B.5 Website www.d66.nl

Deze website wordt gebruikt om leden en geïnteresseerden te informeren over politieke actualiteiten en de standpunten van D66. De website wordt continu doorontwikkeld zodat nieuwe onlinemogelijkheden worden benut. Naast de mobiele versie van de site is ook de D66 Nu app ontwikkeld waarin een deel van de inhoud van de website (standpunten) te raadplegen is. Omgekeerd is de liveblogfunctie van deze app ook te raadplegen via de website. Deze optie is toegevoegd om flexibeler te kunnen inspelen op de (politieke) actualiteit en om nog meer interactie te stimuleren met de bezoekers. De salariskosten van de vaste webbeheerders zijn geïntegreerd in deze kostenpost.

B.6 MijnD66.nl

MijnD66.nl is een besloten online serviceportaal voor de leden van D66. Hierop kunnen leden met een persoonlijk wachtwoord inloggen en op hen gerichte informatie ophalen, gekoppeld aan hun woonplaats en eventuele functie binnen de partij. In 2018 zijn de mogelijkheden van MijnD66 doorontwikkeld zodat leden op basis van hun voorkeur informatie kunnen raadplegen en zich aan- en af kunnen melden voor informatiekanalen. Tevens vormt MijnD66 de basis voor toegang tot andere platformen die binnen de vereniging worden gebruikt. Deze platformen bieden lokale politici en afdelingsbestuurders handvatten voor hun werk vanuit of voor de partij.

C Onderhouden contacten met zusterpartijen buiten Nederland en het ondersteunen van vormings- en scholingsactiviteiten ten behoeve van het kader van die partijen

C.1 Internationale samenwerking

D66 is lid van de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE), van de wereldwijde koepelorganisatie van liberale partijen Liberal International (LI), en van het International Network of Liberal Women (INLW). Daarnaast is D66 middels Stichting IDI lid van het European Liberal Forum (denktank ELF).

Op het Landelijk Bureau van D66 onderhoudt D66 Internationaal de internationale website internationaal.d66.nl. Daarnaast communiceert zij via twitter.com/D66Int en facebook.com/D66Internationaal. In deze communicatie wordt aandacht besteed aan een

breed scala van internationale activiteiten van D66. Dit betreft voornamelijk activiteiten van Stichting IDI, evenementen van D66 Internationaal, en internationale projecten (zoals excursies en uitwisselingen) door D66 afdelingen waar D66 Internationaal bij betrokken is. Daarnaast worden de communicatielijnen gebruikt voor contact met (niet-)leden, ten behoeve van hun betrokkenheid bij de internationale activiteiten.

In 2018 is de huidige lijn met betrekking tot investering in het versterken van het internationale netwerk en samenwerking voortgezet. Deze samenwerking met zusterpartijen in o.a. Zweden, Oostenrijk, de Oostelijke staten en de MENA-regio, wordt met name verwezenlijkt door onderzoek, gezamenlijke projecten en uitwisseling van ervaringen tijdens georganiseerde bijeenkomsten.

C.2 Reguliere IDI projecten

Stichting IDI heeft vele projecten in landen aan de buitengrens van de EU ondersteund, maar ook binnen Nederland heeft D66 Internationaal enkele vaste projecten ondernomen, onder meer gesteund door ELF, ALDE en Stichting IDI zelf. Doel hierbij was om de internationale actualiteiten en knelpunten binnen het nationale kader te laten leven, toegankelijk te maken en discussie te faciliteren.

D66 Internationaal heeft dit onder andere bewerkstelligt door de jaarlijkse Pim de Kuijer-lezing, uitwisseling met partijen in het buitenland, en internationale sessies op nationale partijcongressen van D66. Daarnaast is de jaarlijkse internationale uitgave van de *idee* ondersteund. In 2018 is D66 doorgegaan met deze tradities om het internationale debat in Nederland aan te blijven wakkeren.

C.3 Matra (oostelijke programma's)

In 2018 is Stichting IDI betrokken gebleven bij partners en projecten waarmee in 2017 gewerkt is. Dit betekent een voortzetting van de ondersteuning van projecten gericht op jonge politieke activisten in bijvoorbeeld Wit-Rusland en Oekraïne. Zo heeft IDI onder meer trainingen op het gebied van campagnevaardigheden ondersteund, programma's ter versterking van vrouwenparticipatie, trainingen over liberalisme als ook de professionalisering van de partijorganisatie. De financiële middelen die beschikbaar werden gesteld door het Ministerie van Buitenlandse Zaken zijn dit jaar in maart significant verhoogd.

C.4 Shiraka (zuidelijke programma's)

D66 heeft zich middels Stichting IDI ingezet om essentiële, progressief-liberale idealen als mensenrechten, democratie en vrijheid, te versterken en verzekeren in gebieden waar zij in de verdrukking zijn gekomen. In 2018 lag de focus van Stichting IDI onder andere op Tunesië om de partnerschappen extra te verstevigen. Eveneens als in 2017 is er in 2018 gewerkt met 70% vraaggestuurde trainingen en 30% trainingen die gestuurd werden vanuit actuele, politieke relevantie. Ook heeft de jaarlijkse *Day of the Middle East* weer plaatsgevonden in november.

D Politiek-wetenschappelijke activiteiten

D.1 Thema bijeenkomsten

De Mr. Hans van Mierlo Stichting zorgt voor voeding en verdieping van het gedachtegoed van de partij. Hierbij wordt gewerkt vanuit een houding van inhoudelijke betrokkenheid en politieke distantie. De Van Mierlo Stichting verricht niet zelf wetenschappelijk onderzoek, maar maakt en onderhoudt een verbinding tussen wetenschap en politiek (in het bijzonder de Eerste en Tweede Kamerfractie), en fungeert als kritisch, maar constructief centrum voor andere geledingen in partij en maatschappij. De activiteiten van de stichting dragen bij aan een breed politiek inzicht van maatschappelijke ontwikkelingen op de (middel-)lange termijn en zijn gericht op iedereen met een sociaal-liberale interesse.

In 2018 is in tal van projecten gewerkt aan zowel programmatische vernieuwing, als aan uitwerking en onderbouwing van de fundamenteën van het sociaal-liberale gedachtegoed. Deze projecten hebben concrete bijdragen gegeven aan het politieke en publieke debat in Nederland. Op de twee partijcongressen zijn fringemeetings georganiseerd die gedachtegoed en vereniging aan elkaar verbinden. In 2018 heeft de Van Mierlo Stichting wederom de Marchantlezing georganiseerd, waarin door een internationaal toonaangevende spreker een element uit het gedachtegoed van D66 is toegelicht en uitgewerkt. Ook heeft de Van Mierlo Stichting in het voorjaar het Van Mierlo Symposium georganiseerd. De Van Mierlo Stichting heeft een groot aantal bijeenkomsten en trainingen georganiseerd in het land voor leden van D66 over het gedachtegoed van D66.

D.2 Idee en andere publicaties

In 2018 zijn er vier edities van IDEE verschenen, het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van de Mr. Hans van Mierlo Stichting. IDEE bevat achtergrondartikelen over uiteenlopende onderwerpen. Elk nummer bevat een 'special', d.w.z. meerdere artikelen over hetzelfde thema. In de keuze en invulling van deze thema's is de redactie van IDEE onafhankelijk, maar houdt hierbij uit het oogpunt van relevantie rekening met de door de Van Mierlo Stichting gestelde prioriteiten. IDEE fungeert als podium voor auteurs van zowel binnen als buiten D66. Één van de vier edities is gewijd aan internationale samenwerking en ontworpen door Stichting IDI.

D.3 Thema afdelingen D66

Naast plaatselijke afdelingen kent D66 ook Thema afdelingen. Deze geven leden de kans zich rondom een bepaald beleidsterrein te verenigen. Leden kunnen daar met elkaar in discussie over thema's die raken aan het beleidsterrein. Thema afdelingen kunnen een bijdrage leveren aan het gedachtegoed van de partij en het verkiezingsprogramma. Ook kunnen ze onze lokale, regionale en (inter)nationale volksvertegenwoordigers ondersteunen met nieuwe en uitgewerkte ideeën en denkbeelden. Aan de platforms wordt de zaalhuur vergoed voor bijeenkomsten. D66 kent op dit moment de volgende Thema afdelingen:

- Ruimte en Mobiliteit
- Duurzaam
- Democratie en Rechtsstaat
- Digitaal66
- V/M Sociale Innovatie
- Internationale Veiligheid en Defensie
- Onderwijs en Wetenschap

- Europa
- Transparantie-integriteit
- Sociaal-liberalisme
- Internationale samenwerking
- Samenleven, Migratie en Asiel
- Senioren en Samenleving
- Economie
- Zorg en Welzijn
- Veiligheid en Justitie
- Cultuur en Kunst
- Media

E Bevordering van de politieke participatie van jongeren

E.1 Ledenblad DEMO

Dit jaar zijn er twee uitgaven geweest van het ledenblad DEMO. Via de DEMO worden leden op de hoogte gehouden van de inhoudelijke lijn van de vereniging. Er worden onder andere opinieartikelen in gepubliceerd. De DEMO redactie bestaat uit een hoofdredacteur en adjunct-hoofdredacteur. Zij worden door de ALV op het Congres van de Jonge Democraten verkozen. Zij werken zo neutraal mogelijk, wat de kwaliteit en diversiteit van de artikelen zo hoog mogelijk maakt.

E.2 Congressen

In 2018 zijn er drie congressen georganiseerd. In februari en in juni waren er tweedaagse congressen en er was een eendaags congres in september. In juni is het nieuwe Landelijk Bestuur verkozen voor 2018-2019 en in september treedt dit bestuur daadwerkelijk aan. Tijdens de congressen stemden de Jonge Democraten over hun politieke programma. Er zijn moties, amendementen en resoluties besproken. Diverse sprekers uit het hele land hebben bijgedragen aan de inhoud door een presentatie.

E.3 Excursies

De jaarlijkse excursie van de Jonge Democraten stond in het teken van de internationalisering en het aanhalen van de banden met Brussel en Straatsburg. In 2018 zijn de Jonge Democraten afgereisd naar Brussel om het Europees Parlement te bezoeken. Van elke afdeling van de Jonge Democraten zouden een of meerdere leden meegaan om zo een brede doelgroep kennis te laten maken met de Jonge Democraten tijdens deze educatieve reis; het is echter niet gelukt om van elke afdeling een lid mee te krijgen. De excursie heeft plaatsgevonden in het voorjaar van 2018.

E.4 Commissies & werkgroepen

Politiek Kernoverleg

De portefeuillehouders vormen de politieke kern van de Jonge Democraten. Bij hen ligt de specifieke kennis over een bepaald thema. Zij sturen de 15 verschillende werkgroepen aan. Hier wordt ook besloten hoe de politieke lijn van de Jonge Democraten vorm wordt gegeven naar buiten toe.

Kascommissie

De Kascommissie van de Jonge Democraten bestond in 2018 uit vijf leden. Zij toetsten de uitgaven van de Jonge Democraten aan het vastgestelde beleid en aan de begroting 2018.

Congresteam

Het Congresteam organiseert de congressen voor de Jonge Democraten. Een afdeling dient een voorstel in voor een congres en een congresteam. Nadat het Landelijk Bestuur akkoord gaat met een voorstel zorgt het team voor de verdere organisatie.

Introteam (onder leiding van Landelijk Bestuur)

In het najaar hebben de Jonge Democraten een introductieweekend georganiseerd. Dit weekend stond in het teken van de kennismaking van nieuwe leden met de vereniging. Naast het introductieweekend zijn er ook introductiedagen georganiseerd door het introteam. Het team draagt er verder zorg voor dat elk nieuw lid zich welkom voelt en een idee krijgt van wat hij of zij kan bijdragen aan de vereniging. De introductiedagen hebben plaatsgevonden in het voorjaar.

Creatief Team

Het Creatief Team bestaat uit een groep Jonge Democraten die zich met 'creatieve zaken' bezighoudt. Dit team werkt onder andere aan vormgeven, teksten schrijven en het bewerken van foto's. Naast hun reguliere taken bedenkt het team ook op eigen initiatief creatieve projecten en kan het team helpen bij het ondersteunen van afdelingen

PI-Team (onder leiding van Landelijk Bestuur)

Elk jaar organiseert het PI-Team een Politiek Inhoudelijk Weekend. Dit weekend kan gezien worden als een meerdaags symposium. Hier wordt een aantal grote sprekers uitgenodigd en is er de mogelijkheid voor trainingen en discussie rondom het gekozen onderwerp. In 2018 is er naast het weekend ook een PI-dag georganiseerd. Zo konden meer thema's besproken worden en de activiteiten ook beter verspreid worden over het land.

Internationaal

Er zijn verschillende werkgroepen die zich bezig houden met alle internationale aspecten van de vereniging. Zo volgen zij niet alleen de internationale politieke ontwikkelingen, maar zijn ze zelf actief met projecten over de hele wereld en participeren zij in vele internationale seminars en congressen.

Summerschoolteam

In 2018 is voor het eerst een International Summerschool georganiseerd door de Jonge Democraten. Het doel was het bieden van een politiek inhoudelijk programma tijdens het zomerreces en het creëren van een laagdrempelig moment voor leden om in contact te komen met andere jongeren van diverse internationale zusterorganisaties.

E.5 Introductieweekenden

Net als elk jaar hebben de Jonge Democraten in 2018 een introductieweekend georganiseerd. De dag is speciaal gericht op nieuwe leden; het is de bedoeling dat zij hierdoor de vereniging beter leren kennen. Eenzelfde doelstelling hebben de verschillende nieuwe ledendagen die verspreid door het land georganiseerd zijn.

E.6 Politieke bijeenkomsten

Naast de Politiek Inhoudelijke Dagen hebben de Jonge Democraten ook eendaagse symposia georganiseerd. Op deze dagen stond één politiek onderwerp centraal en werd hierover gediscussieerd. Onderwerpen die dit jaar zijn behandeld zijn onder andere privacywetgeving en euthanasie bij minderjarigen.

E.7 Internationaal

LYMEC

LYMEC is de jongerenorganisatie van ALDE. Dit is een overkoepelende Europese politieke organisatie. LYMEC organiseert ook twee maal per jaar een congres, waar steeds een delegatie vanuit de Jonge Democraten bij aanwezig is. Hier worden thema's behandeld en besproken die de landsgrenzen overstijgen.

IFLRY

Ook IFLRY is een organisatie waarbij de Jonge Democraten betrokken zijn. Deze internationale organisatie streeft ernaar de liberale waarden wereldwijd uit te dragen en te vertegenwoordigen. Deze organisatie organiseert wereldwijd trainingen en cursussen. Ook zijn er congressen waar de Jonge Democraten bij aanwezig en vertegenwoordigd zijn.

Twinnings

Om de internationale banden aan te halen, organiseren afdelingen van de Jonge Democraten Twinnings. Dit zijn uitwisselingen met Politieke Jongeren Organisaties in het buitenland, met dezelfde politieke idealen als de Jonge Democraten. Vervolgens komen de jongeren van de buitenlandse politieke jongerenorganisaties naar Nederland op bezoek. Hierdoor ontstaan nieuwe politieke inzichten en waardevolle relaties.

E.8 Scholing & vorming

De Jonge Democraten stellen scholing en vorming van haar leden voorop. Het doel van de vereniging is zo veel mogelijk leden zichzelf zo breed mogelijk laten ontwikkelen. Hiervoor hebben de Jonge Democraten veel activiteiten gedurende het jaar.

Zo mocht dit jaar elke afdeling van de Jonge Democraten op bestuursweekend. Hierbij leerden afdelingsbestuurders van de vereniging hoe het besturen werkt. Er zijn meerdere trainers langsgekomen op deze weekenden en er is een team gesmeed dat effectief kan samenwerken.

Ook is er een kaderweekend georganiseerd. Tijdens dit weekend zijn alle afdelingsbestuurders, de portefeuillehouders en de leden van de landelijke teams aanwezig. Hier presenteerden de kaderleden aan elkaar waar ze mee bezig waren. Kennis is hier uitgewisseld. Leden hebben hier van elkaar geleerd. Naast het kaderweekend was er ook een weekend waarin de trainers werden opgeleid.

Het Landelijk Bestuur kreeg meerdere keren in 2018 een stevige bestuurstraining van hun huistrainer. Hierbij leerden ze elkaar en zichzelf goed kennen. Ze hebben kennis genomen van de taken en verantwoordelijkheden van een landelijk bestuurder. Ook is zo het teamgevoel versterkt, wat goed is voor een grote vereniging.

Academiedag

In 2017 werd voor het eerst een Academiedag voor alle leden van de Jonge Democraten georganiseerd. Deze Academiedag werd samen met D66 en het talentprogramma van D66 (Route66) georganiseerd. In 2018 stond deze dag weer op de agenda en is er een interactief scholingsprogramma aangeboden aan alle geïnteresseerde leden van de Jonge Democraten en D66.

Het doel was om jongeren een platform te bieden om te kijken hoe zij politieke betrokkenheid kunnen omzetten in een politieke carrière en om kennis te maken met talent-, en scholingsprogramma's binnen D66.

E.9 Promotie & ledenwerving

Elke zomer organiseren de Jonge Democraten het zomeroffensief. Hierbij gaan de Jonge Democraten alle introductiebijeenkomsten van de universiteiten af. Ze laten zien wat vereniging is en wat zij doet.

Gedurende het jaar waren de Jonge Democraten actief met diverse ludieke en serieuze acties. Tijdens deze acties was het primaire doel om aandacht te trekken voor de politieke ideeën van de Jonge Democraten, maar ze werkten tevens als promotie voor de vereniging zelf.

Gedurende de verkiezingscampagnes werkten de Jonge Democraten actief mee met de campagneorganisaties (zowel landelijk als lokaal).

Landelijk is er ook een introdag georganiseerd om de nieuwe leden welkom te heten in de vereniging en kennis te laten maken d.m.v. een breed scala aan interessante sprekers. Daarnaast heeft elke afdeling een nieuwe ledendag georganiseerd. Op deze dag konden nieuwe leden kennismaken met hun afdeling en was er ruimte voor nieuwe leden om de vereniging in actie te zien. Hierbij zijn nieuwe leden actief geworden en hebben de Jonge Democraten ook nieuwe leden aan zich gebonden.

E.10 Kaderbijeenkomsten

Het kader, de bestuurders binnen de vereniging, is meerdere malen in 2018 bij elkaar gekomen. Zo was er het kaderweekend waarop diverse cursussen, trainingen en workshops werden aangeboden. Tijdens een overleg is door de bestuurders die dezelfde functie binnen de Jonge Democraten vervullen kennis uitgewisseld. Hier zijn ook nieuwe, uitvoerbare ideeën ontstaan. Daarnaast waren er kaderdagen waarop hetzelfde gebeurde.

E.11 Afdelingen

De Jonge Democraten hadden gedurende 2018 tien afdelingen. Onder deze afdelingen vallen ook verschillende regiocommissies. De afdelingen krijgen halfjaarlijks een budget uitgekeerd vanuit het Landelijk Bestuur dat zij naar eigen inzicht kunnen uitgeven. Er heeft na elk halfjaar een controle plaatsgevonden van de Kascommissie van de afdeling.

De afdelingen geven doorgaans hun budget uit aan wekelijkse activiteiten, vaak op een vaste avond in de week en op een vaste plaats. Er komt een spreker om een bepaald thema toe te lichten, waar de leden van de afdelingen dan hun visie op kunnen geven. Ook organiseren afdelingen vaak trainingen. Ook organiseren afdelingen de Twinnings met zusterorganisaties. Hier wordt binnen een afdeling een team voor opgericht dat contacten legt, een planning

maakt, communiceert met de zusterorganisatie over de voortgang van het programma, enzovoorts.

Tevens organiseren de afdelingen nieuwe ledendagen waarop leden uit de regio kennis kunnen komen maken met de Jonge Democraten en wat de Jonge Democraten doen. Vaak blijven deze leden na afloop van de nieuwe ledendag actief bij de afdeling.

Tot slot organiseren de afdelingen politiek inhoudelijke symposia. Hier komen vaak leden vanuit het hele land op af. Op deze manier wordt het politieke programma mede ontwikkeld op afdelingsniveau.

F Activiteiten in het kader van werving van leden

F.1 Ledenwerving en permanente campagne

Ook in 2018 heeft D66 zich continu op ledenwerving gericht. Ledenwerving is een integraal onderdeel van de continue campagne en is gekoppeld aan verkiezingscampagnes. Met name in provincies waar D66 nog minder sterk is vertegenwoordigd focussen we op ledengroei. Deze inzet zorgt ervoor dat de basis van de vereniging versterkt. De 'In gesprek met' dagen en de 'tours' zijn hiervan een voorbeeld. In 2018 is er helaas sprake geweest van een daling in het ledental.

In samenspraak met de regio's en afdelingen we lokale activiteiten georganiseerd. Daarnaast is er we geadverteerd en geflyerd en zijn er online tools ontwikkeld voor de werving van nieuwe leden. Ook zijn specifiek op thema's of doelgroepen campagne-activiteiten georganiseerd. Diversiteit in ons ledenbestand en onze ledenaanwas hebben ook in 2018 aandacht gekregen.

We hebben de inzet op de aandacht die er is voor nieuwe leden versterkt. Zo zijn er zowel landelijk als lokaal regelmatig Nieuwe Ledenmomenten georganiseerd. Tijdens deze sessies maken leden kennis met de partij en met elkaar. Dit zorgt ervoor dat leden zich sneller meer betrokken voelen bij de vereniging.

Naast ledenwerving hebben we grote uitdagingen voor ledenbehoud. We hebben diverse ledendagen georganiseerd, opzeggers nagebeeld en hebben vragen en eventuele klachten snel opgevolgd. Leden die al langdurig onafgebroken lid zijn, hebben extra aandacht op ledendagen en op partijcongressen gekregen. Ook hebben we voortdurend onderzoek naar opzegredenen gedaan en proberen we daarop te anticiperen. Het lidmaatschap moet interessant en nuttig zijn voor ieder lid.

G Het betrekken van niet-leden bij activiteiten van de politieke partij

G.1 Betrekken van niet leden

Het betrekken van niet-leden heeft in 2018 meer aandacht gekregen. Zo waren er bij congressen, 'maak kennis met D66'-momenten, maar ook bij veel regionale en lokale activiteiten zoals debatavonden, masterclasses en politieke cafés zijn niet-leden uitgenodigd. Dit is een doorlopende ontwikkeling en afdelingen weten dit ook steeds beter te communiceren. We ondersteunen afdelingen bij het ontwikkelen van activiteiten voor niet-leden.

Daarnaast behandelen we publieksvragen via een geautomatiseerd vragensysteem en richten we ons op actief informeren en het snel reageren van vragen via sociaal media van leden én niet-leden. Jongeren die bijvoorbeeld een profielwerkstuk maken worden voorzien van informatie over de partij. Ook werken wij veel mee aan onderzoeken die in het kader van studies, opleidingen en promotietrajecten worden uitgevoerd.

Tijdens de 'In gesprek met'-dagen en de werkbezoeken die we door het hele land hebben georganiseerd richtten we ons specifiek op contact met niet-leden.

H Werving, selectie en begeleiding politieke ambtsdragers

H.1 Talentencommissie

In 2010 is de Landelijke Talentencommissie geïnstalleerd. Deze commissie zorgt ervoor dat het aanbod van talent binnen D66 continu aansluit op de vraag. De Talentencommissie is verantwoordelijk voor actieve scouting (binnen en buiten de partij) ten behoeve van het topkader en initieert hiertoe specifieke ontwikkel-, assessment- en coachingstrajecten. De Talentencommissie zorgt ervoor dat talenten betrokken en gemotiveerd blijven, ook in de periodes waarin zij (nog) geen functie bekleden. In 2018 heeft de Talentencommissie de zevende editie van het Driebergen programma georganiseerd. Ook heeft de Talentencommissie in 2018 de grote afdelingen en regio's gestimuleerd om lokale en regionale talentencommissies aan te stellen. Het Landelijk Bureau van D66 heeft capaciteit beschikbaar gesteld om dit te stimuleren en de nodige begeleiding te bieden. In 2018 is er meer ruimte in de capaciteit ingeruimd voor het plaatsen en begeleiden van D66 talent (van jong tot oud) binnen het politieke veld, de vereniging en daarbuiten.

Selectietools

In de aanloop naar gemeenteraadsverkiezingen heeft D66 in 2016 de online raadsleden- en wethoudersscan geüpdatet. Sinds 2017 is de nieuwe versie van deze scans beschikbaar voor alle leden tijdens hun oriëntatieproces voor een politieke functie.

H.2 Bestuurdersvereniging

De bestuurdersvereniging (BV) is er voor alle raadsleden, deelraadsleden, statenleden, wethouders, gedeputeerden, burgemeesters, commissarissen van de koningin, waterschapsbestuurders, Tweede- en Eerste Kamerleden, Europarlementsleden en bewindsliden van D66. Zij heeft tot doel faciliteiten aan te bieden ter ondersteuning van hun

politiek-bestuurlijke werk. Daartoe organiseert de Bestuurdersvereniging themabijeenkomsten, netwerkbijeenkomsten, studiedagen e.d.

Daarnaast heeft zij besloten groepen waar politieke vertegenwoordigers en politiek bestuurders langs de lijn van bepaalde politieke thema's elkaar kunnen ontmoeten en informatie kunnen uitwisselen.

De Bestuurdersvereniging behartigt ook de collectieve belangen van haar leden naar buiten toe. Daartoe zijn in 2017 de contacten met de Bestuurdersverenigingen van de andere politieke partijen geïntensiveerd en worden steeds meer gezamenlijke initiatieven opgepakt. Ook worden via diverse netwerken in de partij activiteiten ontplooid om het politieke ambt onder de aandacht te brengen. Denk hierbij aan het Els Borst netwerk en ook ons diversiteitsnetwerk binnen de partij.

Als verlengstuk van de BV is er sinds een tijdje ook de Alumnivereniging D66. Zij zorgen voor een goede opvang van oud-politici en organiseren diverse bijeenkomsten. Ook wethouders en raadsleden die in 2018 zijn vervangen of gestopt na de gemeenteraadsverkiezingen zijn lid geworden van de Alumnivereniging. In samenwerking met bestuur van de BV heeft het Alumnibestuur een programma ontwikkeld voor tijdens de jaarlijkse alumni bijeenkomst. Specifiek is daarbij ook gekeken wat gedaan kan worden voor de niet-herkozen wethouders, aangezien deze doelgroep soms moeilijk opnieuw aan het werk komt na vertrek.

I Activiteiten in het kader van verkiezingscampagnes

In 2018 stond er een belangrijke campagne op het programma: de campagne voor de Gemeenteraad. Vanaf medio 2018 is er gestart met de voorbereidingen voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten en het Europees Parlement in 2019. Voor alle drie de verkiezingen zijn vooraf ook potentiële ambtsdragers opgeleid.

1.1 Gemeenteraadsverkiezingen

Tijdens deze campagne is er door het landelijk campagneteam actief samengewerkt met de lokale afdelingen. Op deze manier ondersteunde het landelijk team afdelingen bij hun lokale campagne. Deze ondersteuning bestond uit onder andere het ontwikkelen van flyers, posters, de lokale verkiezingswebsites, een module om verkiezingsprogramma's op te maken, de bustour met prominenten, onlineactiviteiten op sociale media en Get Out To Vote-acties.

Daarnaast zette het landelijk campagneteam in op uitwisseling tussen afdelingen om tot goede lokale campagnestrategieën te komen. Tijdens deze uitwisseling speelden de regiobesturen een belangrijke rol bij het faciliteren van de ondersteuning van kleine afdelingen. Het landelijk campagneteam organiseerde ook trainingdagen voor lokale campagnecoördinatoren op het gebied van strategie, gesprekken op straat en (sociale) media.

De lokale campagne werd primair vanuit de afdelingen zelf gecoördineerd, maar wel op basis van de kennis van het Landelijk Bureau. Er is intensief met afdelingen samengewerkt om met nagenoeg landelijke dekking deze verkiezing bij kiezers onder de aandacht te brengen. Deze campagne is zowel offline als online gevoerd, waarbij D66 zich telkens heeft onderscheiden met een innovatieve onlinecampagne aanpak. Deze aanpak bestaat naast bestaande beproefde campagnemethodes.

I.2 Verkiezingen Europees Parlement en Provinciale Staten

Voor de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2019 zijn in 2018 de voorbereidingen getroffen: het (landelijk) campagneplan is opgesteld, afdelingsbesturen en vrijwilligers zijn getraind in alle facetten van het campagnevoeren, er is kiezersonderzoek gedaan, de eerste formats voor de verkiezingswebsite zijn ontwikkeld enzovoorts.

Tevens heeft het landelijk campagneteam in 2018 de verkiezingen voor de Provinciale Staten voorbereid. Hierbij gold ook dat het (landelijk) campagneplan werd opgesteld en dat afdelingen en regio's werden getraind in alle facetten van het campagnevoeren. Ook voor de regio's is er ondersteuning aangeboden op het gebied van het maken van campagneplannen en het doen van kiezersonderzoek. Ook zij hebben de mogelijkheid gekregen gebruik te maken van bijvoorbeeld verkiezingswebsites en campagnetrainingen voor vrijwilligers.

Het trainen van kandidaten is een belangrijk onderdeel in de ondersteuning van de regio's. Kandidaten leren in deze trainingen hoe zij effectief (sociale) media kunnen inzetten en hoe zij strategisch kunnen campagnevoeren.

I.3 Herindelingsverkiezingen

De laatste jaren zijn er jaarlijks in november herindelingsverkiezingen, zo ook in 2018. Vanuit het landelijk bureau zijn de lokale afdelingen ondersteund met advies (over bijvoorbeeld strategie) en hulp bij het campagnevoeren (ontwikkelen van communicatiemiddelen, inzet van prominenten, trainingen, activatie van vrijwilligers, online campagne inrichten etc.).

Exploitatie 2018 (realisatie)

	D66	Mr HvM st.	JD	IDI	Totaal
Contributie D66 leden / JD leden	2.576.322	-	41.851	-	2.618.173
Contributie D66 combileden	71.152	-	18.560	-	89.712
Subsidie Ministerie van Binnenlandse zaken	1.342.833	373.116	172.664	231.953	2.120.566
Subsidie Ministerie van Buitenlandse zaken	-	-	-	305.244	305.244
Schenkingen en giften	680.547	2.155	2.452	-	685.154
Afdracht politiek vertegenwoordigers	138.083	-	-	-	138.083
Contributies en abonnementen	-	38.628	-	-	38.628
Overige bijdragen	1.232	18.955	49.059	-	69.246
Totaal opbrengsten	4.810.170	432.854	284.686	537.197	6.064.808
Personelekosten	1.912.471	269.240	-	138.830	2.320.541
Afschrijvingen	78.507	-	-	-	78.507
Huisvestingskosten	222.775	83.760	49.669	32.568	388.772
Kantoorkosten	201.500	1.653	17.223	432	220.808
Administratie- en accountantskosten	43.171	10.260	7.200	7.880	68.511
Doorbelaste kosten overhead	213.813	-	-	-	213.813
Kosten overhead	2.244.611	364.913	74.093	179.710	2.863.326
Bestuur, commissies en platforms	23.501	500	46.511	21.585	92.096
Congresskosten	145.277	432	60.367	1.262	207.338
Opleidingen	19.434	-	27.193	-	46.627
Marketing en communicatie	165.942	1.235	18.789	-	185.966
Verkiezingscampagne	1.508.509	-	-	-	1.508.509
Ledenblad de Democraat / idee & overige publicaties / DEMO	65.317	40.109	5.616	7.720	118.762
Regio's en (thema-)afdelingen en verenigingsactiviteiten	286.794	12.965	56.641	-	356.399
Bijdrage aan internationale samenwerking	-	-	13.430	331.961	345.391
Bijdrage aan gelieerde organisaties	8.485	-	-	-	8.485
Verenigingskosten	2.223.259	55.241	228.546	362.528	2.869.574
Totale directe en indirecte kosten	4.467.870	420.153	302.638	542.238	5.732.900
Resultaat voor financiële baten en lasten	342.301	12.701	18.052-	5.041-	331.908
Financieel resultaat	9.958-	287-	1.418-	417-	12.080-
Resultaat	332.342	12.414	19.470-	5.458-	319.828

Overzicht vermogen per 31 december 2018 (cf WFPP artikel 25, eerste lid, onder a en artikel 20, eerste lid, onder d)

Vereniging Politieke Partij Democraten 66	2.455.493
Mr. Hans van Mierlo Stichting	162.076
Vereniging Jonge Democraten	250.582
Internationaal Democratisch Initiatief	41.693
Totaal	2.909.844

Overzicht schulden per 31 december 2018 (cf WFPP artikel 25, eerste lid, onder a en artikel 20, eerste lid, onder e)

Vereniging Politieke Partij Democraten 66	457.963
Mr. Hans van Mierlo Stichting	31.840
Vereniging Jonge Democraten	19.059
Internationaal Democratisch Initiatief	184.283
Totaal	693.145

Subsidie afrekening 2018

Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub a - politieke vormings- en scholingsactiviteiten

	Begroot	Realisatie		
<i>A.1 Cursus voor nieuwe leden</i>				
Directe salariskosten	12.388	13.070		
Overige directe kosten	1.000	1.218		
Opslag indirecte kosten	11.968	12.461		26.749
<i>A.2 Cursus voor Raadsleden</i>				
Directe salariskosten	9.906	9.999		
Overige directe kosten	4.300	579		
Opslag indirecte kosten	9.569	9.533		20.110
<i>A.3 Cursus voor wethouders</i>				
Directe salariskosten	13.411	14.015		
Overige directe kosten	19.300	2.597		
Opslag indirecte kosten	12.956	13.361		29.973
<i>A.4 Opleidingen Statenleden en Gedeputeerden</i>				
Directe salariskosten	8.527	9.999		
Overige directe kosten	14.400	1.938		
Opslag indirecte kosten	8.237	9.533		21.470
<i>A.5 Opleiden Burgemeesters</i>				
Directe salariskosten	22.547	26.062		
Overige directe kosten	3.000	404		
Opslag indirecte kosten	21.781	24.847		51.313
<i>A.6 Coachen en opleiden afdelingsbesturen</i>				
Directe salariskosten	104.101	93.710		
Overige directe kosten	29.500	3.970		
Opslag indirecte kosten	100.569	89.341		187.021
<i>A.7 Train de D66-trainers</i>				
Directe salariskosten	13.548	15.982		
Overige directe kosten	5.000	673		
Opslag indirecte kosten	13.088	15.237		31.892
<i>A.8 Opleiden van jong talent</i>				
Directe salariskosten	58.710	49.914		
Overige directe kosten	5.000	5.000		
Opslag indirecte kosten	56.717	47.587		102.501
<i>A.9 Opleiden van topkader</i>				
Directe salariskosten	17.053	19.998		
Overige directe kosten	17.700	2.382		
Opslag indirecte kosten	16.474	19.066		41.446
<i>A.10 Vrouwen netwerk</i>				
Directe salariskosten	11.591	13.643		
Overige directe kosten	5.000	673		
Opslag indirecte kosten	11.197	13.007		27.323
			539.797	

Subsidie afrekening 2018

Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub b - Informatievoorziening

	Begroot	Realisatie		
<i>B.1. Ledenblad de Democrant</i>				
Directe salariskosten	21.502	15.355		
Overige directe kosten	57.500	65.317		
Opslag indirecte kosten	20.773	14.639	95.311	
<i>B.2. Digitale nieuwsbrieven</i>				
Directe salariskosten	22.905	14.887		
Overige directe kosten	-	-		
Opslag indirecte kosten	22.128	14.193	29.080	
<i>B.3. Partijcongres</i>				
Directe salariskosten	83.154	84.949		
Overige directe kosten	180.000	145.708		
Opslag indirecte kosten	80.332	75.566	306.224	
<i>B.4. Ondersteuning regionale en lokale activiteiten</i>				
Directe salariskosten	247.298	227.047		
Overige directe kosten	338.000	310.090		
Opslag indirecte kosten	238.905	216.463	753.600	
<i>B.5. Website www.d66.nl</i>				
Directe salariskosten	58.834	40.789		
Overige directe kosten	48.000	37.163		
Opslag indirecte kosten	56.837	38.888	116.840	
<i>B.6. MijnD66.nl</i>				
Directe salariskosten	40.245	30.857		
Overige directe kosten	-	-		
Opslag indirecte kosten	38.879	29.419	60.276	1.361.329

Subsidie afrekening 2018**Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub c - het onderhouden contacten met zusterpartijen buiten Nederland, en het ondersteunen van vormings- en scholingsactiviteiten ten behoeve van het kader van die partijen**

	Begroot	Realisatie		
C.1. Internationale samenwerking				
Directe salariskosten	-	-		
Reiskosten	5.000	1.262		
Overige directe kosten	15.000	-		
Opslag indirecte kosten	-	-	1.262	
C.2. Reguliere IDI projecten				
Directe salariskosten	39.120	55.532		
Overige directe kosten	89.800	78.350		
Opslag indirecte kosten	16.360	16.352	150.234	
C.3. Matra (oostelijke programma's)				
Directe salariskosten	9.780	13.883		
Overige directe kosten	13.250	85.036		
Opslag indirecte kosten	4.090	4.088	103.007	
C.3. Shiraka (zuidelijke programma's)				
Directe salariskosten	48.900	69.415		
Overige directe kosten	190.950	176.295		
Opslag indirecte kosten	20.450	20.440	266.150	520.653

Subsidie afrekening 2018

Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub d - politiek-wetenschappelijke activiteiten

	Begroot	Realisatie		
<i>D.1. Thema bijeenkomsten</i>				
Directe salariskosten	239.972	181.595		
Overige directe kosten	21.950	13.465		
Opslag indirecte kosten	117.147	91.389	286.449	
<i>D.2. idee en andere publicaties</i>				
Directe salariskosten	80.859	111.400		
Overige directe kosten	42.250	40.109		
Opslag indirecte kosten	36.959	39.585	191.094	
<i>D.3. Thema afdelingen D66</i>				
Directe salariskosten	48.489	31.340		
Overige directe kosten	15.000	21.790		
Opslag indirecte kosten	37.485	22.648	75.778	553.321

Subsidie afrekening 2018**Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub e - activiteiten ter bevordering van de politieke participatie van jongeren**

	<u>Begroot</u>	<u>Realisatie</u>		
<i>E.1. Ledenblad Demo</i>	14.358	8.847	8.847	
<i>E.2. Congressen</i>	54.429	72.615	72.615	
<i>E.3. Excursies</i>	6.526	5.879	5.879	
<i>E.4. Commissies & werkgroepen</i>	-	-	-	
<i>E.5. Introductieweekenden</i>	8.223	7.408	7.408	
<i>E.6. Politieke bijeenkomsten</i>	13.705	12.347	12.347	
<i>E.7. Internationaal</i>	26.758	19.451	19.451	
<i>E.8. Scholing & vorming</i>	36.547	35.417	35.417	
<i>E.9. Promotie & ledenwerving</i>	31.979	25.985	25.985	
<i>E.10. Kaderbijeenkomsten</i>	70.157	63.204	63.204	
<i>E.11. Afdelingen</i>	66.568	59.970	59.970	311.123

Subsidie afrekening 2018

Activiteiten In het kader van artikel 7 lid 2 sub f - het werven van leden

	Begroot	Realisatie		
<i>F.1 Ledenwerving en permanente campagne</i>				
Directe salariskosten	163.682	165.406		
Overige directe kosten	223.000	110.083		
Opslag indirecte kosten	158.127	157.695	433.184	433.184

Subsidie afrekening 2018

Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub g - het betrekken van niet-leden bij activiteiten van de politieke partij

	Begroot	Realisatie		
<i>G 1. Betrekken van niet leden</i>				
Directe salariskosten	14 179	16 834		
Overige directe kosten	-	2 027		
Opslag indirecte kosten	13 698	16 049	34.910	34.910

Subsidie afrekening 2018

Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub h - werving, selectie en begeleiding van politieke ambtsdragers

	Begroot	Realisatie		
<i>H.1. Talentencommissie</i>				
Directe salariskosten	24.802	9.020		
Overige directe kosten	-	-		
Opslag indirecte kosten	23.960	8.600	17.620	
<i>H.2. Bestuursvereniging</i>				
Directe salariskosten	20.730	17.344		
Overige directe kosten	14.500	17.903		
Opslag indirecte kosten	20.027	16.536	51.783	69.403

Subsidie afrekening 2018**Activiteiten in het kader van artikel 7 lid 2 sub 1 - activiteiten in het kader van verkiezingscampagnes**

	<u>Begroot</u>	<u>Realisatie</u>		
<i>I.1. Gemeenteraadsverkiezingen</i>				
Directe salariskosten	79.285	161.128		
Overige directe kosten	500.000	1.462.111		
Opslag indirecte kosten	76.595	153.617	1.776.856	
<i>I.2. Verkiezingen Europees Parlement en Provinciale Staten</i>				
Directe salariskosten	18.104	25.909		
Overige directe kosten	-	36.398		
Opslag indirecte kosten	17.489	24.701	87.008	
<i>I.3. Herindelingsverkiezingen</i>				
Directe salariskosten	3.958	18.078		
Overige directe kosten	10.000	10.000		
Opslag indirecte kosten	3.824	17.235	45.313	1.909.177

Recapitulatie per activiteit	Begroot	Realisatie
Artikel 7 lid 2 sub a - politieke vormings- en scholingsactiviteiten	638.538	539.797
Artikel 7 lid 2 sub b - informatievoorziening	1.555.291	1.361.329
Artikel 7 lid 2 sub c - het onderhouden contacten met zusterpartijen buiten Nederland, en het ondersteunen van deze partijen	452.700	520.653
Artikel 7 lid 2 sub d - politiek-wetenschappelijke activiteiten	640.111	553.321
Artikel 7 lid 2 sub e - activiteiten ter bevordering van de politieke participatie van jongeren	329.250	311.123
Artikel 7 lid 2 sub f - het werven van leden	544.809	433.184
Artikel 7 lid 2 sub g - het betrekken van niet-leden bij activiteiten van de politieke partij	27.877	34.910
Artikel 7 lid 2 sub h - werving, selectie en begeleiding van politieke ambtsdragers	104.019	69.403
Artikel 7 lid 2 sub i - activiteiten in het kader van verkiezingscampagnes	709.255	1.909.177
Subtotaal kosten per activiteit	5.001.850	5.732.899
<i>Minus kosten gedekt vanuit andere subsidies (betrekking op artikel 7 lid 2 sub c)</i>	<i>204.193-</i>	<i>305.244-</i>
	4.797.657	5.427.655

Recapitulatie per organisatie

	Begroot	Toegezegde subsidie	Realisatie
Vereniging Politieke Partij Democraten 66	3.825.000	1.307.080	4.467.870
Mr Hans van Mierlo Stichting (wetenschappelijk Bureau D66)	414.900	363.674	420.153
Vereniging Jonge Democraten	329.250	177.755	302.638
Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66	432.700	228.540	542.238
<i>Minus kosten gedekt vanuit andere subsidies</i>	<i>204.193-</i>	<i>-</i>	<i>305.244-</i>
Stichting Internationaal Democratisch Initiatief relevant voor WFPP	228.507	228.540	236.994
	4.797.657	2.077.049	5.427.655

Aantal subsidiabele leden per 1 januari 2018

Vereniging Politieke Partij Democraten 66	25.239
Vereniging Jonge Democraten	3.884

Overzicht schulden >= € 25.000 en giften >= € 4.500 politieke partij Democraten 66 voor het jaar 2018

Algemeen

De WFPP is van toepassing op de Vereniging Politieke Partij Democraten 66, alsmede op de volgende neveninstellingen

- Mr. Hans van Mierlostichting
- Vereniging Jonge Democraten
- Stichting Internationaal Democratisch Initiatief
- Stichting Fractiewerk D66
- Stichting Businessclub D66

Overzicht schulden >= € 25.000 (cf WFPP artikel 25, eerste lid, onder c)

Vereniging Politieke Partij Democraten 66

Naam	Adres	Postcode	Datum	Bedrag
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	01-01-2018	71.637
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	28-02-2018	51.281
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	31-03-2018	53.653
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	30-04-2018	51.455
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	31-05-2018	55.096
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	30-06-2018	108.040
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	31-07-2018	48.835
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	31-08-2018	50.811
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	30-09-2018	50.437
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	31-10-2018	60.888
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	30-11-2018	57.999
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	31-12-2018	119.292
Belastingdienst Den Haag	Prinses Beatrixlaan 512	2595 BL, Den Haag	30-01-2019	57.306
De Doelen	Schouwburgplein 50	3000 AZ, Rotterdam	23-03-2018	74.396
Cewir Exploitatie Mij	Hoge Nieuwstraat 26	2514 EL, Den Haag	01-01-2018	32.979
Cewir Exploitatie Mij	Hoge Nieuwstraat 26	2514 EL, Den Haag	01-04-2018	32.979
Cewir Exploitatie Mij	Hoge Nieuwstraat 26	2514 EL, Den Haag	01-07-2018	32.979
Cewir Exploitatie Mij	Hoge Nieuwstraat 26	2514 EL, Den Haag	01-10-2018	32.979
Frisia Verzekering	Javastraat 1A	2585 AA, Den Haag	18-01-2018	31.823
Frisia Verzekering	Javastraat 1A	2585 AA, Den Haag	28-12-2018	34.637
Bazelmans AVR Veldhoven BV	De Run 4537	5503 LT, Veldhoven	07-03-2018	33.033
Bazelmans AVR Veldhoven BV	De Run 4537	5503 LT, Veldhoven	09-10-2018	44.484
Drukkerij van Deventer BV	Marconistraat 10	2691 GW, 's Gravenzande	06-02-2018	44.171
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	08-02-2018	258.638
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	21-02-2018	68.147
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	21-02-2018	114.059
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	21-02-2018	58.104
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	21-02-2018	135.627
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	23-02-2018	90.375
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	02-03-2018	54.885
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	07-03-2018	157.257
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	16-03-2018	71.147
ZIGT Media Backoffice	Wegalaan 45	2132 JD, Hoofddorp	09-11-2018	27.685
O2 Media	Stollenbergweg 13	6571 AA, Berg en Dal	16-02-2018	148.207
1931 Congres Centrum	Oude Engelenweg 1	5222 AA, Den Bosch	10-09-2018	36.699
1931 Congres Centrum	Oude Engelenweg 1	5222 AA, Den Bosch	31-10-2018	31.197
Papendal	Papendallaan 3	6816 VD, Arnhem	24-09-2018	51.479
Sentia	Einsteinbaan 4	3439 NJ, Nieuwegein	31-12-2017	-44.315
Sentia	Einsteinbaan 4	3439 NJ, Nieuwegein	18-11-2018	44.163
Social Inc	Kraanspoor 18	1033 SE, Amsterdam	15-03-2018	34.761

Mr. Hans van Mierlostichting

Geen schulden >= € 25.000

Vereniging Jonge Democraten

Geen schulden >= € 25.000

Stichting Internationaal Democratisch Initiatief

RAI Amsterdam B.V.	Europaplein 2-22	1078 GZ, Amsterdam	15-12-2017	50.000
--------------------	------------------	--------------------	------------	--------

Stichting Fractiewerk D66

Geen schulden >= € 25.000

Stichting Businessclub D66

Geen schulden >= € 25.000

Overzicht giften >= € 4.500 (cf WFPP artikel 25, eerste lid, onder b)

Vereniging Politieke Partij Democraten 66

R.H. Defares			Amsterdam	08-08-2018	25.000,00
R.H. Defares			Amsterdam	12-11-2018	110,00
Totaal R.H. Defares					<u>25.110,00</u>
W.M. Witteveen			Den Haag	09-03-2018	2.000,00
W.M. Witteveen			Den Haag	19-12-2018	17.500,00
Totaal W.M. Witteveen					<u>19.500,00</u>
W. Sijthoff			Amsterdam	01-02-2018	7.500,00
W. Sijthoff			Amsterdam	19-07-2018	2.500,00
W. Sijthoff			Amsterdam	25-07-2018	5.000,00
W. Sijthoff			Amsterdam	01-11-2018	2.500,00
Totaal W. Sijthoff					<u>17.500,00</u>
M.A. Antal			Amsterdam	26-01-2018	7.500,00
Totaal M.A. Antal					<u>7.500,00</u>
W. Koolmees			Rotterdam	27-12-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	04-12-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	12-11-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	12-11-2018	66,25
W. Koolmees			Rotterdam	02-10-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	29-08-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	31-07-2018	66,25
W. Koolmees			Rotterdam	04-07-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	31-05-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	04-05-2018	66,25
W. Koolmees			Rotterdam	28-04-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	03-04-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	03-04-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	16-03-2018	524,17
W. Koolmees			Rotterdam	15-02-2018	66,25
W. Koolmees			Rotterdam	07-03-2018	524,17
					<u>6.555,04</u>
A. Ribbink			Amsterdam	11-12-2018	5.000,00
A. Ribbink			Amsterdam	11-12-2018	1.000,00
A. Ribbink			Amsterdam	03-02-2018	16,50
A. Ribbink			Amsterdam	23-05-2018	16,50
A. Ribbink			Amsterdam	08-08-2018	16,50
A. Ribbink			Amsterdam	10-11-2018	16,50
Totaal A. Ribbink					<u>6.066,00</u>
J. Sneller			's Gravenhage	08-12-2018	286,00
J. Sneller			's Gravenhage	06-02-2018	781,25
J. Sneller			's Gravenhage	28-04-2018	781,25
J. Sneller			's Gravenhage	01-01-2018	1.545,00
J. Sneller			's Gravenhage	30-09-2018	781,25
J. Sneller			's Gravenhage	04-12-2018	781,25
					<u>4.936,00</u>
D. Huijgers			Zandvoort	15-03-2018	4.000,00
D. Huijgers				11-10-2018	500,00
Totaal D. Huijgers					<u>4.500,00</u>
Stichting Godefridus van Hees Fonds	Eikenlaan 22		4356 HE, Oostkapelle	04-04-2018	8.000,00
Totaal Stichting Godefridus van Hees Fonds					<u>8.000,00</u>
<u>Mr. Hans van Mierlostichting</u>					
Stichting Godefridus van Hees Fonds	Eikenlaan 22		4356 HE, Oostkapelle	04-04-2018	10.000,00
Totaal Stichting Godefridus van Hees Fonds					<u>10.000,00</u>
<u>Stichting Internationaal Democratisch Initiatief</u>					
Geen giften >= € 4.500					
<u>Stichting Fractiewerk D66</u>					
Geen giften >= € 4.500					
<u>Stichting Businessclub D66</u>					
Geen giften >= € 4.500					

registeraccountants

Adres • De Brand 40
3823 LL Amersfoort
Postadres • Postbus 468
3800 AL Amersfoort

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van de Vereniging Politieke Partij Democraten 66 te Den Haag

Ons oordeel betreffende het financieel verslag en de overzichten

Wij hebben het financieel verslag en de overzichten 2018 van Vereniging Politieke Partij Democraten 66 te Den Haag gecontroleerd. Overeenkomstig artikel 25, eerste lid onder a tot en met c, en artikel 26, onder c tot en met e, van de Wet financiering politieke partijen bestaat de gecontroleerde (financiële) informatie uit:

- het financieel verslag over 2018 met daarin een weergave van de (financiële) informatie, die op grond van artikel 20 van de Wet financiering politieke partijen in de administratie is opgenomen.

Het financieel verslag omvat tevens:

- o een volgens de normen van het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde rekening van kosten en opbrengsten met bijbehorende toelichting, van belang zijnde voor de vaststelling van de subsidie;
- o een opgave van de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde gegevens omtrent het ledental van de politieke partij en, indien van toepassing, van de aangewezen jongerenorganisatie.

Het financieel verslag wordt vergezeld van een activiteitenverslag;

- een overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd;
- een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd.

Naar ons oordeel geven:

- het financieel verslag 2018 (artikel 25, eerste lid, onder a) en de daarin opgenomen rekening van kosten en opbrengsten (artikel 26 onder c),
- het overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in dat kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder b), en
- het overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder c), een getrouw beeld.

Tevens zijn wij van oordeel dat de bij het financieel verslag 2018 gevoegde opgave omtrent het ledental van de politieke partij en, indien van toepassing, van de aangewezen politieke jongerenorganisatie, conform artikel 26, onder d van de Wet financiering politieke partijen, juist is.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Wij zijn van oordeel dat de partij de aan de subsidie verbonden verplichtingen heeft nageleefd en het financieel verslag en de overzichten voldoen aan de bij of krachtens de Wet financiering politieke partijen gestelde voorschriften. Tevens melden wij dat het activiteitenverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met het financieel verslag.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Onze verantwoordelijkheden op grond

registeraccountants

hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële verantwoording en de overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Politieke Partij Democraten 66 zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beperking in gebruik en verspreidingskring

De financiële verantwoording en de overzichten zijn opgesteld voor de Vereniging Politieke Partij Democraten 66 en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met als doel Vereniging Politieke Partij Democraten 66 in staat te stellen te voldoen aan Wet financiering politieke partijen. Hierdoor zijn de financiële verantwoording en de overzichten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Vereniging Politieke Partij Democraten 66 en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de financiële verantwoording en de overzichten

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële verantwoording en de overzichten in overeenstemming met de Wet financiering politieke partijen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de financiële verantwoording en de overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële verantwoording en de overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële verantwoording en de overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële verantwoording en de overzichten afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk

nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor het opstellen van de financiële verantwoording en de overzichten en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de financiële verantwoording en de overzichten staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de financiële verantwoording en de overzichten en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de financiële verantwoording en de overzichten de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amersfoort, 5 juli 2019

CROP registeraccountants

Was getekend

██████████

